100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

17

MARCO POLO

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Marco Polo

Numărul 17

Pentru orice informație sau lămurire,
contactați-ne la telefonul: **(021) 40.10.888** sau trimiteți un e-mail la info@deagostini.ro
Servicii pentru clienți: de luni până vineri, între orele 10:00 - 15:00
Pentru o mai bună deservire solicitați întotdeauna publicația de la același punct de vânzare și informați vânzătorul asupra intenției de a cumpăra și aparițiile următoare.
Pentru orice informație, lămurire, înlocuire de exemplare sau comenzi de numere anterioare, sunați-ne la tel. **(021) 40 10 888**
Pentru informații și comenzi de numere anterioare, cititorii din Republica Moldova pot suna la **(022) 21.07.98** - Paramedia, Chișinău.

Vizitați site-ul nostru la adresa

www.deagostini.ro

EDIȚIE SĂPTĂMÂNALĂ

EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL
EDITOR: Petros Kapnistos
MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou
MANAGER DE REDACȚIE ȘI PRODUCȚIE: Virginia Koutroubas
ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena
MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos
PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa
COORDONATOR DE PRODUCȚIE: Carolina Poulidou
MANAGER DISTRIBUȚIE: Evi Boza
MANAGER LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Dimitris Pasakalidis
COORDONATOR LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Antonis Lioumis

ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL
DTP: RAY
TIPĂRIRE ȘI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.
DIRECTOR DE PRODUCTIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L
Country Manager: Mariana Mihălțan
Marketing Manager: Adina Bojică
Redactor: Gabriela Muntean
Distribution Manager: Dan Iordache
ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5, sector 5, București, România
Telefon: (+40) 21 318 7398
DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

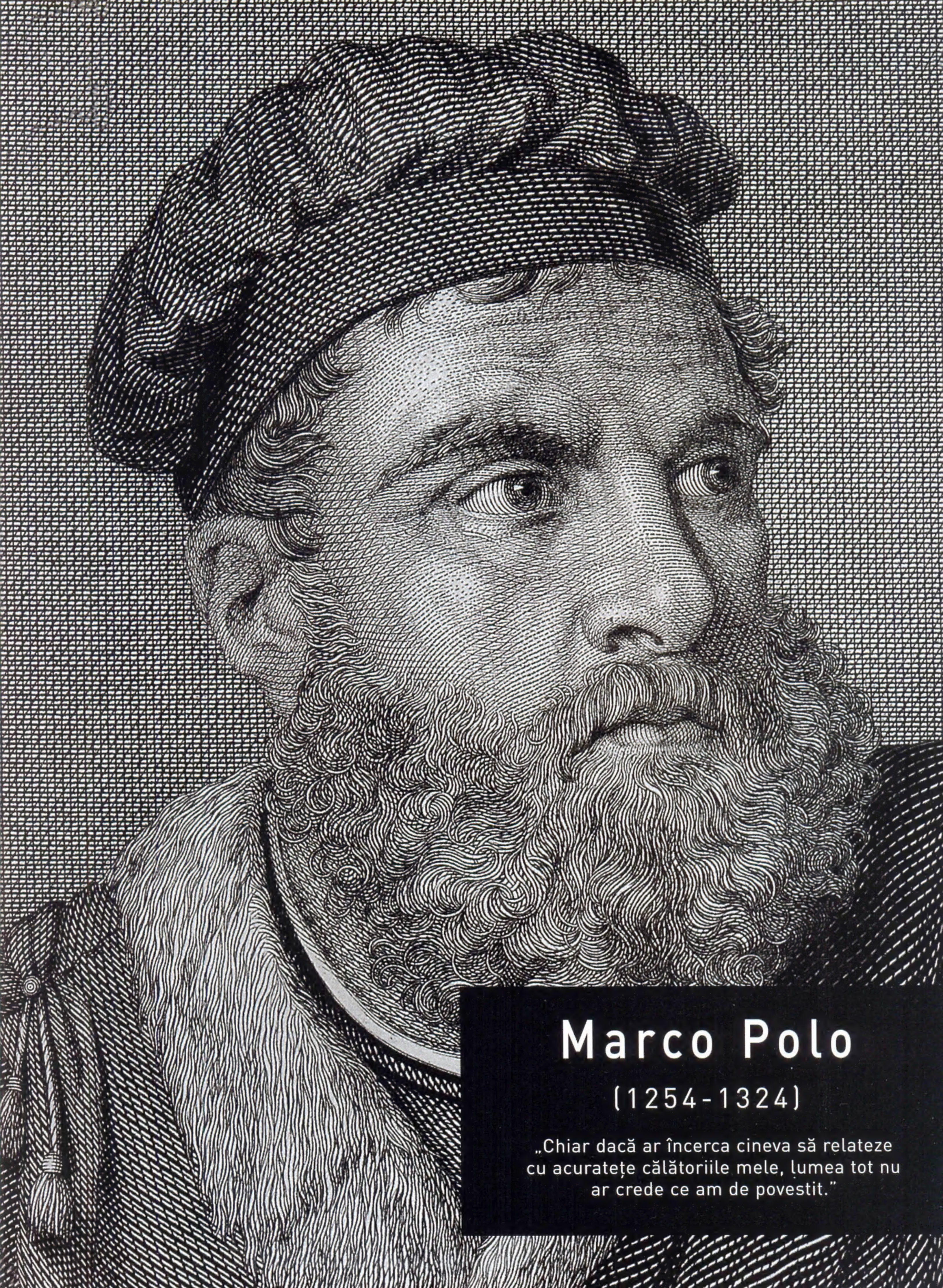
ISSN: 1791-0765

Fotografii: Uniphoto Press, Corbis Japan, American Photo, De Agostini Picture Library

Prețul numerelor
Prețul primului număr: 2,99 LEI / 14,50 MDL
Prețul celui de-al doilea număr și al tuturor celorlalte numere: 5,99 LEI / 29,99 MDL

Editorul își rezervă dreptul de a schimba ordinea publicării personalităților sau de a le înlocui cu altele.

Marco Polo
(1254-1324)
„Chiar dacă ar încerca cineva să relateze cu acuratețe călătoriile mele, lumea tot nu ar crede ce am de povestit."

Marco Polo

Ce fel de viață a dus Marco Polo?

PROLOG

În secolul al XIV-lea, Orientul și Occidentul erau despărțite de lumea musulmană, astfel încât europenii din vremea aceea nici măcar nu-și puteau imagina cum era viața în Orient. Într-o epocă în care nimeni nu se aventurase încă în acest teritoriu cunoscut doar sub denumirea de Orientul Îndepărtat, a existat un om care a întreprins o călătorie de 25 de ani în aceste regiuni, ce nu erau nici măcar trecute pe hărți.

Acesta a fost Marco Polo. Pe când era încă tânăr, el și-a însoțit tatăl într-o călătorie în Orient care a durat o mare parte a vieții sale. La întoarcere, și-a relatat peripețiile întregii Europe printr-o carte intitulată „Călătoriile lui Marco Polo".

Inițial, cartea a fost considerată o „poveste", însă, cu trecerea timpului, europenii și-au dat seama de valoarea pe care o aveau informațiile pe care le oferise Marco Polo și au început să călătorească și ei în Orient, unind cele două lumi și inaugurând perioada marilor descoperiri.

Deci ce fel de viață a dus Marco Polo?

TABEL CRONOLOGIC

Secolul al VI-lea î.Hr.	Pitagora susține că Pământul este sferic
Secolul al IV-lea î.Hr.	Eratostene reia ideea lui Pitagora
Secolul al 334 î.Hr.	Alexandru cel Mare cucerește multe teritorii în Asia
Secolul al II-lea î.Hr.	Ptolemeu publică o hartă a lumii
629	Xuanzang pornește spre India
1206	Ginghis Han creează Imperiul Mongol
1254	Nicolo și Maffeo Polo pornesc în călătorie
	Se naște Marco Polo
1260	Se urcă pe tron Kublai Khan, care va face să renască Imperiul Mongol
1264	Kublai mută capitala Imperiului la Khanbaliq (Beijing)
1268	Moare mama lui Marco Polo
	Hojo Tokimune devine regent al șogunatului Kamakura
1269	Nicolo și Maffeo se întorc din Mongolia
1270	Marco pleacă spre Orient
1271	Grigore al X-lea devine noul Papă
	Kublai întemeiază oficial dinastia Yuan
1274	Sosirea la Khanbaliq și întâlnirea cu Kublai
	Invazia Japoniei de către mongoli
1281	A doua invazie a Japoniei de către mongoli
1289	Monte Corbino este trimis într-o misiune religioasă în Orient
1294	Moartea lui Kublai Khan
1298	Genova preia controlul asupra Veneției
	Sunt publicate „Călătoriile lui Marco Polo”
1299	Eliberarea; reîntoarcerea în Veneția
	Nașterea Imperiului Otoman
1300	Moartea lui Nicolo
1306	Manuscrisul „Călătoriilor lui Marco Polo” este oferit unei familii de nobili francezi
1324	Moartea lui Marco Polo
1325	Ibn Battuta își începe călătoria
1400	Începutul perioadei marilor descoperiri
1474	Toscanelli publică o hartă a lumii
1492	Columb descoperă America
1498	Vasco de Gama navighează spre Calicut
1519	Magellan călătorește în jurul lumii

Viața marelui negustor care a arătat Europei o lume necunoscută

Negustorul italian Marco Polo a părăsit Veneția la vârsta de 16 ani, împreună cu tatăl și cu unchiul său. Relatările despre ceea ce au văzut și auzit de-a lungul călătoriei lor i-au făcut pe mulți europeni să creadă că obiceiurile oamenilor din Orient erau absurde. Marco Polo și-a povestit aventurile în „Călătoriile lui Marco Polo", lucrare care a contribuit la dezvoltarea cunoștințelor despre geografia lumii din acea vreme și a care a devenit o carte de căpătâi pentru cei care au pornit mai târziu în călătorii spre Orient. Viața sa și spiritul său aventuros au deschis noi drumuri pentru cei ce i-au urmat.

▲ Locul de naștere al lui Marco Polo în Veneția, Italia. Când s-a născut, tatăl său era plecat într-o călătorie. După ce s-a întors, acesta l-a luat pe Marco, împreună cu unchiul său, într-o altă călătorie în Orientul Îndepărtat.

O călătorie spre tărâmuri îndepărtate împreună cu tatăl și cu unchiul său

Veneția, orașul industrial

„CIPANGU ESTE O INSULĂ URIAȘĂ, situată la aproximativ 1500 de mile de țărm. Locuitorii au pielea deschisă la culoare, sunt politicoși, eleganți și se închină la idoli. Țara aceasta are propriul său rege și nu se află sub controlul nimănui altcuiva. Există aici cantități imense de aur, [...] toate templele sunt făcute din aur, iar acoperișurile sunt din aur pur."

Acesta este un fragment din „Călătoriile lui Marco Polo" despre Japonia. Publicarea acestei cărți în secolul al XIV-lea a sporit interesul pentru Orientul Îndepărtat, contribuind la cunoașterea popoarelor din Orient, precum și la mai buna înțelegere a geografiei acestor regiuni. Curajul și curiozitatea unui singur om au permis lumii orientale și celei occidentale să se unească. Numele său a fost Marco Polo. Era un negustor italian din Veneția.

Marco Polo s-a născut în republica Veneția, în 1254. În momentul nașterii sale, tatăl său, Nicolo Polo, negustor, se afla într-o lungă călătorie în Asia de Est. Mama lui Marco a fost foarte bolnavă, așa că el a fost crescut de mătușa sa, Flora.

Pe vremea aceea, creștinismul se răspândea în întreaga Europă iar tensiunile dintre aceasta și țările islamice creșteau tot mai mult. În 1096 au pornit cruciadele menite să recucerească Ierusalimul, astfel încât cele trei orașe din nordul Italiei, Veneția, Pisa și Genova, au început să producă numeroase nave și arme pentru soldați.

Iar aceasta nu neapărat din motive religioase, ci mai degrabă pentru că se urmărea obținerea controlului asupra Mării Mediterane, astfel încât concurența dintre orașe a devenit acerbă. În timpul celei de a patra cruciade, dintre 1202–1204, Veneția a obținut o mare putere economică în regiune, construind în total 50 de nave, unele dintre acestea fiind capabile să transporte 4500 de cai și 9000 de oameni, iar altele – 4500 de cai și 2000 de oameni, fiecare putând de asemenea transporta provizii de apă și mâncare pentru 9 luni.

În Evul Mediu, economia celor mai importante orașe europene a înflorit datorită cruciadelor. În

▼ Orașul Veneția constă dintr-o mulțime de canale. Pe vremuri, când existau puține poduri, cei mai mulți oameni se deplasau cu gondolele. În prezent, s-au construit multe poduri peste canale, iar gondolele nu mai reprezintă decât o atracție turistică.

▸ Pictură din secolul al XIV-lea reprezentându-i pe frații Polo la întâlnirea cu împăratul mongol Kublai Khan, unde primesc un permis de liberă circulație în teritoriile aflate sub stăpânirea acestuia.

timp ce orașele italiene din jurul Mediteranei au prosperat în această perioadă, Europa de Nord a stabilit o regiune comercială în cadrul căreia orașele făceau comerț cu mărfuri pe noi drumuri pe uscat. Negustorii italieni erau în cea mai mare parte intermediari în acest comerț, ei cumpărând mărfuri din Alexandria sau Cipru de la negustori musulmani care vindeau produse din Orientul Apropiat și vânzându-le apoi la prețuri exorbitante în Europa de Vest. Italia a prosperat grație poziției sale geografice unice care i-a permis să desfășoare acest tip de comerț.

Emisarul lui Kublai

Tatăl lui Marco, Nicolo, negustor de meserie, avea clienți în multe părți din Orientul Apropiat cu care făcea multe afaceri. Nicolo a plecat într-o nouă călătorie, de această dată împreună cu fratele său Maffeo, chiar când soția sa era însărcinată. Nu știa însă cât de lungă avea să fie această călătorie. Cei doi au petrecut câțiva ani în Constantinopol, locuind în cartierul venețian.

Dată fiind instabilitatea datorată rivalității dintre Veneția și Genova, Nicolo știa că trebuie să facă ceva. Împreună cu fratele său, a părăsit Constantinopolul, în 1259, și și-a mutat afacerile în orașul Soldaia, din Crimeea. Decizia lor s-a dovedit una foarte înțeleaptă, căci, în 1261, Veneția și-a pierdut puterea economică în regiune în favoarea Genovei, iar Constantinopolul a fost cucerit de Imperiul Niceean, aliat al genovezilor, cartierul venețian fiind distrus.

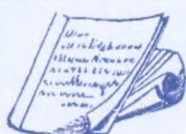

▲ Pictură ce îl reprezintă pe Ludovic al IX-lea plecând în cea de-a șaptea cruciadă. Multe orașe italiene, inclusiv Veneția, au profitat de pe urma cruciadelor prin extinderea comerțului.

Scopul lui Nicolo era să vândă mărfurile pe care le achiziționase chiar înainte ca Veneția să piardă în fața tătarilor care pe vremea aceea dețineau controlul asupra regiunii. La sosire, au oferit de îndată regelui din Qipchak (Kazakhstanul de astăzi) drept tribut unele din mărfurile pe care le aveau. Aceasta era o tradiție pe care negustorii europeni care făceau comerț în Asia trebuiau să o respecte. Urmărind obținerea unor profituri și mai bune, frații Polo și-au continuat călătoria spre Serai, unde se afla curtea lui Berke Khan, conducătorul Hoardei de Aur, cum era denumit atunci statul mongol.

Frații Polo au petrecut acolo un an, până la izbucnirea în regiune a unui conflict, după care au mers în orașul Buhara (oraș aflat în prezent în Uzbekistan). Nu și-au putut continua călătoria din cauza tulburărilor, astfel încât au fost nevoiți să rămână în Buhara timp de trei ani. Într-o bună zi însă, un ambasador de-al împăratului Kublai Khan a sosit în oraș. Uimit la vederea celor doi europeni, acesta i-a întrebat mai târziu dacă nu ar vrea să îl întâlnească pe Kublai, care părea să fie interesat de ei. Auzind diverse istorisiri despre generozitatea și ospitalitatea lui Kublai, cei doi au fost de acord, iar în 1266 au ajuns în capitala Mongoliei.

Kublai era foarte interesat de evoluțiile politice din țările creștine. Recunoscător pentru modul politicos și atent în care frații Polo i-au explicat ultimele noutăți despre continentul lor, Kublai a hotărât să îi facă emisari ai săi. Astfel, în 1266, aceștia au pornit spre Roma cu un mesaj pentru Papă.

Versiune diferită

POVESTEA NEGUSTORILOR VENEȚIENI

Veneția, orașul foarte respectat situat la țărmul Mării Adriatice, a fost întemeiat între secolele al V-lea și al VI-lea, fiind înființat de localnicii care, încercând să scape de invaziile hunilor, s-au refugiat în insulițele din lagună. După căderea Imperiului Roman în Evul Mediu, orașul a început să joace un rol important în legăturile dintre Italia și Asia. Negustorii venețieni navigau cu mare curaj spre Asia, sub protecția propriilor miliții, pentru a își extinde comerțul și a aduce întreaga regiune mediteraneană sub sfera de influență a Veneției. Începând din secolul al X-lea, comerțul cu lumea musulmană a devenit mai regulat, Veneția importând mirodenii și bijuterii în schimbul armelor și materialelor de construcție a navelor. Orașul a profitat enorm de pe urma acestor schimburi comerciale.

La începutul secolului al XI-lea, Veneția și-a extins influența până în Grecia, în secolul al XIII-lea a invadat Constantinopolul, iar în secolul al XIV-lea a răsturnat Genova, câștigând apoi treptat putere economică. În 1416, ca urmare a bătăliei de la Gallipoli, Veneția și-a extins și mai mult teritoriile spre Balcani, peninsula Egeeană, Turcia și Orientul Mijlociu. Negustorii venețieni, devenind din ce în ce mai bogați de pe urma acestei expansiuni, au început să se implice și în politică. Spre mijlocul secolului al XV-lea însă, confruntată cu o rezistență tot mai puternică din partea turcilor, Veneția a început să își piardă treptat puterea pe care o acumulase de-a lungul timpului. Apoi, la începutul perioadei marilor descoperiri europene, Veneția a fost înlocuită de Portugalia ca centru european al activităților economice.

▾ Veneția a fost înființată de localnicii care au căutat refugiu din calea invadatorilor și s-au retras în aceste insule.

Întâlnirea și o nouă călătorie

Moartea mamei și regretele tatălui

ÎN TIMP CE NICOLO ȘI MAFFEO călătoreau prin Asia de Est, ce fel de copilărie avea Marco acasă? Și ce părere avea despre tatăl său, pe care nu-l văzuse niciodată de la nașterea sa? Nu există informații despre anii copilăriei lui Marco, deci nu se pot face decât speculații pe seama opiniilor sale din acea vreme, însă se știe că, mama sa fiind bolnavă, el a fost crescut de mătușa sa, Flora. De asemenea, a fost învățat să scrie și să citească, precum și matematică și religie, de către un preot.

Când Marco avea 14 ani, mama sa a murit. În acel moment, Nicolo tocmai sosise în orașul-port Arkle (din Palestina de azi), unde a fost înștiințat despre moartea soției, de către un prieten. Dacă s-ar fi întors cu un an mai devreme, ar fi putut să o găsească încă în viață. A fost cuprins de remușcări că își lăsase soția bolnavă și singură și că nu putuse să fie lângă ea atâta timp.

Neînțelegeri între tată și fiu

În 1269, când Marco avea 15 ani, o corabie acosta în portul din Veneția, aducându-l pe tatăl său acasă. Este foarte probabil că Marco îi purta pică tatălui său, care nu fusese acolo să-l vadă crescând și care o lăsase pe mama sa să moară singură. Este, de asemenea, posibil ca el să fi crezut că tatăl său, care nu-i trimisese niciodată nici măcar o scrisoare, era mort. Se spune că, pe când întregul oraș se bucura de întoarcerea acasă a fraților Polo, Marco s-a dus la mănăstirea Sf. Laurențiu, și-a împreunat mâinile, s-a rugat, iar apoi i-a vorbit preotului pe un ton sec despre sentimentele pe care le avea față de tatăl său. Când tatăl și fiul s-au întâlnit pentru prima dată, este foarte probabil că au avut sentimente amestecate unul față de celălalt.

Oricare ar fi fost însă sentimentele lui Marco, în oraș s-au organizat mari festivități pentru a sărbători întoarcerea lui Nicolo. Sărbătoarea care a durat câteva zile i-a adunat laolaltă nu numai pe membrii familiei, ci și pe vecini și alți venețieni. Mulți au venit ca să vadă cu propriii lor ochi și să se convingă că frații Polo se întorseseră vii și nevătămați. Nicolo și Maffeo au vorbit ore în șir despre tradițiile, gesturile și templele luxoase din tărâmurile acelea îndepărtate. Mulți au fost uimiți și chiar șocați de aceste povestiri despre niște culturi atât de diferite.

Cu siguranță, Marco era unul dintre aceștia. Ascultând fascinantele povești spuse de tatăl și de unchiul său, precum și jucându-se cu darurile pe care aceștia i le aduseseră din acele țări necunoscute, Marco a devenit foarte interesat de aceste zone ale lumii. A început, de asemenea, să își respecte tatăl pentru pericolele înfruntate în aceste călătorii prin deșerturi nemărginite și teritorii necunoscute. Nicolo a rămas în Veneția în următorii doi ani, timp în care animozitatea lui Marco față de tatăl său s-a risipit treptat. Apoi, cum Marco devenea din ce în ce mai interesat de meseria tatălui său, cei doi au dezvoltat o puternică relație maestru-elev.

▼ Marco Polo părăsind portul din Veneția, în 1270. Nici el, nici cei care îl însoțeau nu știau ce fel de ciudățenii și pericole îi așteptau în această călătorie.

▲ Pictură reprezentându-i pe membrii familiei conducându-l pe Marco Polo la plecarea în lunga sa călătorie. Marco începuse deja să lucreze ca negustor de la vârsta de 16 ani, așa că și el era foarte interesat de bogățiile ce puteau fi obținute din Orientul Îndepărtat.

Omul-cheie

KUBLAI KHAN

Împăratul mongol Kublai Khan a avut grijă de Marco Polo timp de 17 ani. L-a învățat pe acest tânăr strălucit, pe care l-a iubit ca pe propriul fiu, limba și obiceiurile mongole. L-a folosit pe Marco Polo ca emisar al său nu numai în țări străine ci și în interiorul imperiului. Polo la rândul său i-a răspuns cu aceleași sentimente lui Kublai. L-a admirat cu adevărat pe acesta pentru abilitatea sa de a cuceri națiune după națiune, învingând toate țările catolice pe care s-ar fi hotărât să le invadeze.

Nepot al lui Ginghis Han, Kublai a fost martor la urcarea pe tron a fratelui său mai mare, Monke, care a devenit cel de-al IV-lea împărat mongol. A urmărit cum acesta și-a extins imperiul și a fost numit consul al regiunii chineze. În 1259, Monke a murit subit, iar Kublai i-a urmat la tron. Între timp însă, imperiul se divizase, astfel că el a mutat capitala în orașul cunoscut astăzi ca Beijing și a întemeiat dinastia Yuan. A abolit multe reguli ce existau de mult timp în China, a unificat moneda națională, a impus aceleași legi fiscale în toate regiunile, iar apoi, în 1279, a invadat regiunile din sud cu scopul de a unifica țara pentru prima dată. După unificarea Chinei, a continuat prin a anexa Burma (în prezent Myanmar), Cambogia și Champa (Vietnamul de azi). Tentativele sale de a invada Japonia au eșuat însă. Chiar și așa, a reușit să obțină controlul asupra celei mai mari părți a Asiei, clădind un imperiu chiar mai întins decât al bunicului său.

▲ Tânărul și talentatul Kublai Khan, care l-a iubit și respectat mult pe Marco Polo.

Călătoria în Orientul Îndepărtat

Frații Polo nu își uitaseră rolul încredințat de Kublai Khan ca emisari ai săi. Motivul pentru care stătuseră atâta timp în Veneția era că destinatarul mesajului de la Kublai, Papa Clement al IV-lea, murise și nu fusese încă ales un nou papă, astfel încât episcopul Theobalt Visconti îi rugase să rămână și să aștepte. Cu toate că făcuseră deja toate pregătirile pentru a se întoarce în Mongolia, noul papă încă nu fusese ales așa că au trebuit să mai aștepte. Între timp, Nicolo s-a recăsătorit, dar nu și-a uitat nicio clipă datoria față de Kublai.

Kublai îi rugase de asemenea pe frați să se întoarcă însoțiți de 100 de savanți și să aducă niște mir sfințit de la mormântul lui Isus din Ierusalim. Când aveau să traverseze Imperiul Mongol pentru a ajunge la Kublai, se puteau folosi de un permis special (cunoscut sub denumirea de „Paisa") pe care acesta li-l dăduse înainte de plecare și care le permitea să călătorească oriunde în interiorul granițelor imperiului.

De asemenea, grație acestui permis „Paisa", frații Polo erau mereu bine tratați în orice oraș s-ar fi oprit pe teritoriul imperiului. În plus, rutele comerciale dintre Orient și Occident erau destul de sigure în vremea aceea. Iar aceasta grație „Păcii tătare", la care s-a ajuns datorită forței armate a mongolilor. Nu este o exagerare dacă am spune că Nicolo, iar apoi și Marco au reușit să străbată Mongolia nevătămați, în principal datorită acestei „Păci tătare".

Nicolo începea să-și piardă răbdarea și s-a hotărât să se întoarcă la Kublai, fără să îi aducă cei 100 de savanți și oprindu-se pentru foarte scurt timp în Ierusalim pentru a lua niște mir sfințit. Marco, care își petrecuse ultimii doi ani împreună cu tatăl și cu unchiul său, își dăduse seama recent de dorința sa de a deveni negustor și nu a ezitat să îi însoțească în această călătorie. Astfel că spre sfârșitul anului 1270, la vârsta de 16 ani, Marco părăsea Veneția.

▸ Casa lui Marco Polo, din „Corte Di Milione". În prezent, aici se află San George Chrisostomo.

Emisar al Romei

Scrisoare de la noul papă

MARCO POLO, ușor temător la gândul pericolului de neimaginat ce-i aștepta, dar și foarte nerăbdător să cunoască noi culturi, își începuse în sfârșit călătoria. „Călătoriile lui Marco Polo" reprezintă o mărturie a acestei expediții. Nu avea să se mai întoarcă în Veneția natală decât 25 de ani mai târziu.

Prima lor destinație era un oraș ce făcea legătura între Orient și Occident: Arkle (din Palestina de azi). Au pornit la drum cu o scrisoare pentru Kublai de la papa interimar, Theobalt Visconti. Gândindu-se că va fi imposibil să adune 100 de savanți, dat fiind că încă nu fusese ales un nou papă, s-au hotărât să îi aducă lui Kublai doar niște mir sfințit de la Ierusalim.

Motivul pentru care biserica romano-catolică era în favoarea acestei călătorii era, desigur, faptul că o vedea ca pe o ocazie de a răspândi învățăturile lui Iisus dincolo de hotarele sale. Începând de la jumătatea secolului al XII-lea, biserica credea că în centrul și estul Asiei existau țări ce puteau fi cucerite și supuse puterii sale. Aceasta se datora, în parte, unei povești – „Legenda lui Prestor John". Povestea începe astfel: „era odată un rege pe nume Prestor John care stăpânea peste mare parte din lumea musulmană și a ajuns până la fluviul Tigru înainte de a fi alungat înapoi." Într-adevăr, pe vremea aceea existau în Mongolia și China creștini nestorieni. Această facțiune fusese ostracizată de Biserica Catolică, dar acum Biserica era foarte interesată să primească informații de la aceștia.

După ce au părăsit portul Arkle, Marco și tovarășii săi de călătorie au mers în Armenia, unde au aflat că Theobalt Visconti fusese numit oficial papă. Acesta și-a ales numele de Grigore al X-lea și a trimis mesageri în Armenia, rugându-i pe frații Polo să se întoarcă pentru un timp în Arkle.

În acea perioadă, Prințul Chagatai a provocat tulburări în Asia Centrală, astfel încât drumurile pe uscat au devenit inaccesibile. Marco Polo și însoțitorii săi s-au întors așadar în Albania pe mare, cu o navă de război pusă la dispoziție de regele Armeniei, Leon al III-lea.

Papa Grigore al X-lea a decis din nou să încerce să îndeplinească rugămințile lui Kublai, dar, cum era foarte greu să adune laolaltă un grup de 100 de savanți, i-a trimis în schimb pe Niccolo de Vicenza și Guillaume de Tripoli, doi reprezentanți bisericești de rang înalt.

Astfel, Marco și ceilalți tovarăși de călătorie au pornit din nou la drum spre ținuturi îndepărtate însoțiți de acești reprezentanți ai bisericii.

▲ Pictură franceză din secolul al XV-lea reprezentând-i pe frații Polo înmânându-i Papei Grigore al X-lea scrisoarea de la Kublai. La rândul său, papa le-a dat o scrisoare adresată lui Kublai în care îl ruga pe acesta să protejeze și să încurajeze creștinismul în teritoriile pe care le stăpânea.

▼ Marco Polo și însoțitorii săi au căutat biserica din Ierusalim în care se află mormântul lui Isus pentru a face rost de mirul sfințit pe care Kublai îi rugase să i-l aducă. Această biserică este o construcție magnifică ctitorită în anul 335 de Împăratul Constantin chiar pe locul unde Isus a fost crucificat.

Fuga preoților

Când grupul a ajuns din nou în Armenia, au aflat că în regiune se produseseră tulburări provocate de o facțiune musulmană. Preoții au început să se teamă pentru viețile lor și să pună în discuție dacă să își continue sau nu călătoria, dar Nicolo i-a convins să meargă mai departe și i-a rugat pe beduini să aibă grijă de preoți. Beduinii erau un trib arab care trăiau în vastele deșerturi și câmpii. Se știa că uneori îi atacau pe negustori, dar erau un popor curajos din rândul căruia se puteau angaja gărzi de încredere. Beduinii erau musulmani, dar aveau legături strânse cu Nicolo așa că au acceptat să însoțească grupul până la destinația finală din Mongolia, punându-le la dispoziție 20 de soldați.

Preoții se simțeau stânjeniți să fie apărați de o armată aparținând altei religii, însă Nicolo le-a spus: „Am încredere în ei." reușind astfel să le domolească temerile. Astfel, grupul care consta acum din câteva zeci de persoane a pornit la drum călare pe cămile și cai, cu hotărârea de a înfrunta posibilele pericole ce îi așteptau.

Într-o bună zi, niște soldați beduini au mers înainte pentru a cerceta terenul și s-au întors cu vești despre o mică răfuială ce avea loc ceva mai înainte în drumul lor între creștini și musulmani. La auzul veștilor, preoții au început să tremure de frică, dar conducătorul tribului le-a spus: „Vă vom proteja, așa că lăsați totul în seama noastră" și a mers cu soldații săi la fața locului. A confirmat că într-adevăr lupta începuse și a hotărât că era mai bine ca grupul să rămână într-un orășel din apropiere. În acest oraș se adăpostea o parte a cavaleriei creștine ce participa la conflictul ce se desfășura în apropiere. În miezul nopții, cei doi preoți s-au furișat fără să le spună nimic fraților Polo și au plecat împreună cu creștinii din acel orășel.

Această bătălie, în care preoții se temeau că își vor pierde viețile, era bătălia dintre regiunea Mamluk și Armenia care a avut loc în anul 1275. În perioada pe care grupul o petrecuse în Armenia, între anii 1271 și 1272, nu existaseră însă niciodată conflicte majore. Până la urmă, Marco Polo și familia sa au decis să nu spună nimic despre fuga preoților pentru a le apăra onoarea.

▲ În Ierusalim, călătorii au luat niște mir din candela ce atârna în fața mormântului lui Isus. Kublai își dorea să aibă acest mir pentru a câștiga sprijinul politic al creștinilor nestorieni care trăiau în teritoriile aflate sub stăpânirea sa.

▲ Drumul pe care l-a urmat Marco Polo cel mai probabil, pe baza relatărilor sale din „Călătoriile lui Marco Polo".

CĂLĂTORII ÎN TIMP

ITINERARIU ȘI HĂRȚI

Marco Polo a petrecut 25 de ani călătorind, de la vârsta de 16 ani, când, plin de curaj, a părăsit Veneția împreună cu tatăl și cu unchiul său, până la vârsta de 41 de ani. Pe ce drumuri au luat-o călătorii pentru a ajunge la destinația propusă?

Marco a părăsit Veneția în 1270 și până în 1274 ajunsese la marginea Imperiului Mongol, unde l-a întâlnit pe Kublai Khan. În parte pentru că aprecia profund această țară și cultură, Marco a petrecut acolo 17 ani, călătorind mult în calitate de emisar al lui Kublai. Nu știa niciodată unde și când avea să fie trimis. Se spune că uneori era trimis foarte departe, chiar în Tibet, Burma (în prezent Myanmar) și India, dar datele precise ale acestor evenimente nu sunt cunoscute. Grupul a părăsit Mongolia definitiv în 1290 și s-a întors în Veneția în 1295.

Cercetătorii au reușit să reconstituie numai în parte traseul lui Marco Polo. Singura mărturie a acestor călătorii o reprezintă chiar jurnalul lui Marco Polo, pe care acesta l-a transformat într-o carte cunoscută sub titlul de „Călătoriile lui Marco Polo", astfel încât nu ne putem baza cunoștințele despre călătoriile sale decât pe acest unic izvor istoric. În plus, Marco Polo vorbește foarte mult despre ținuturi pe care nu le-a vizitat de fapt niciodată; de asemenea el a dictat cartea unei alte persoane, astfel încât este posibil ca scribul să fi așternut pe hârtie de fapt propria interpretare a spuselor lui Marco. Este așadar dificil să se stabilească cu exactitate drumul urmat de Marco Polo și tovarășii săi de călătorie prin Asia.

1270	Veneția - Arkle – Ierusalim – Armenia – Arkle
1271	Tabriz – Yazd - Kirman – Hormuz – Kirman – Ton – Shubrukan – Balf – Tarkan – Kashgar – Yarkand – Hotan – Charchan – Rop – Ganzhou – Tendok
1274	Sosirea în fața lui Kublai
1290	Plecarea spre Veneția
1293	Sosirea la Hormuz – Tabriz – Abhal
1294	9 luni petrecute în Tabriz - Travesunt – Constantinopol
1295	Întoarcerea la Veneția

Traversarea regiunii Taklamakan

Muntele arcei legendare

MARCO POLO și tovarășii de călătorie și-au continuat drumul spre nord, îndreptându-se spre orașul Tabriz, situat în nord-vestul Persiei (în prezent în Iran). Au pătruns pe teritoriul Rhum, apoi au mers mai departe spre est prin Suvas și Eljijian.

Era prima dată când Marco Polo călărea o cămilă, fiind zdruncinat pe spinarea ei ore în șir zi după zi. Clima devenea tot mai aspră, cu temperaturi scăzute și vânturi puternice, iar în jur pământul era acoperit de zăpadă. Grupul a înaintat printr-un platou la o altitudine de 2000 de metri. În „Călătoriile lui Marco Polo", acesta spune că regiunea aceea era bogată în argint și că în timpul verii au întâlnit forțele tătare.

Aici a avut și o experiență de neuitat. Tatăl său i-a arătat muntele Ararat, spunându-i: „Acolo și-a construit Noe arca". Având o înălțime de 5 165 de metri, muntele Ararat se află acum la granița dintre Turcia, Iran și Armenia și seamănă cu o uriașă căciulă răsturnată. Se credea încă demult că aici și-a construit Noe arca, iar în secolul al XIX-lea un aventurier maghiar a relatat că mulți localnici care urcaseră pe munte observaseră rămășițe ale unei corăbii în drumul lor. Se spune de asemenea că în 1883 niște soldați turci care au mers să cerceteze muntele după o avalanșă au descoperit alte rămășițe ale arcei. Fără îndoială că Marco Polo citise despre povestea lui Noe în Vechiul Testament. A fost cu siguranță cuprins de respect și uimire când a ajuns în locul în care se spune că s-a petrecut celebra legendă.

Întâlnirea cu tătarii

La sosirea în Tabriz, Marco a întâlnit pentru prima dată tătari. Europenii credeau că tătarii arată precum diavolul. Chiar cuvântul „tătar" înseamnă „care vine din iad". Marco a observat că erau în general mai scunzi decât el, nu aveau păr pe fețele lor plate și aveau ochii migdalați. I-a venit greu să creadă că aceștia erau oamenii care clădiseră Imperiul Mongol, cuceriseră zeci de teritorii și inspirau atâta teamă în rândul națiunilor europene.

„Paisa" le-a folosit și aici. Când Marco și însoțitorii săi l-au întâlnit pe regele din acea regiune, Abaka Khan, au fot primiți politicos și li s-a oferit să facă schimb de mărfuri. Aceasta a fost prima experiență a lui Marco de negociere cu oameni ce aparțineau unei culturi diferite și și-a dat seama cu această ocazie cât de important era să înțelegi limba celeilalte părți. A început să studieze persana și mongola cu seriozitate, devenind curând un vorbitor fluent, a vorbit mult cu localnicii și a manifestat interes în special pentru istoria recentă a căderii Bagdadului.

▲ Pictură din secolul al XV-lea reprezentându-l pe Marco Polo. Cu toate că nu mai călătorise niciodată și nici nu știa ce pericole îl puteau aștepta, Marco a abordat această călătorie cu multă curiozitate, făcând tot posibilul să discute cu cât mai mulți oameni în drumul său.

Călătoria anevoioasă și prima iubire

Grupul l-a informat pe rege că trebuia să plece și a pornit spre Yazd (în Iran), apoi spre Kirman unde se produceau multe bijuterii, arme și fier. În această etapă a călătoriei lor trebuia să traverseze un vast deșert timp de 7 zile. Soarele puternic ce dogorea în această regiune l-a istovit pe Marco, ce și-a pierdut toată forța fizică. Au străbătut ținutul neprielnic în căutarea unei oaze, în timp ce apa li se termina iar în ploști nu mai rămânea decât nisip.

Pentru că temperatura creștea până la valori de neimaginat la amiază și scădea rapid în timpul nopții, grupul a decis să doarmă în timpul zilei în corturi și să înainteze prin deșert noaptea.

Au petrecut ceva timp în Kirman pentru a se reface după călătoria istovitoare, apoi au pornit spre Hormuz, un oraș-port important la Oceanul

▲ Pictură europeană din secolul al XIX-lea reprezentându-i pe tătarii din ținuturile muntoase. Marco a întâlnit acest trib nomad pe teritoriul Azerbaijanului din zilele noastre.

▼ Marco Polo și tovarășii săi de drum au călătorit de-a lungul Drumului Mătăsii, depășind multe obstacole înainte de a ajunge în Mongolia.

▲ Se spune că legenda arcei lui Noe s-a petrecut pe muntele Ararat, un vulcan situat în estul Turciei.

Indian. Se gândeau că vor merge apoi cu o corabie prin strâmtoarea Malacca pentru a ajunge la granița Imperiului Mongol. În drum spre Hormuz au fost însă atacați de așa-numiții pirați „caracas". Marco s-a temut pentru viața sa, dar cu ajutorul beduinilor a reușit să scape nevătămat și sa se refugieze într-un oraș din apropiere. Astfel Marco, tatăl și unchiul său au rămas însă departe de beduini, așa că au trebuit să își continue călătoria singuri până la Hormuz, unde au rămas peste noapte. A doua zi, pe când se pregăteau de plecare, au descoperit că ambarcațiunea lor era cu mult mai puțin solidă decât cele cu care erau obișnuiți la Veneția. Temându-se că ambarcațiunea era prea instabilă, Nicolo a hotărât să continue călătoria pe uscat, întorcându-se mai întâi la Kirman și apoi urmând să străbată încă un deșert pentru a ajunge în Imperiul Mongol.

Au străbătut multe regiuni diferite până să ajungă la Shandu, unde își avea reședința Kublai. Au traversat deșertul călare pe cămile, având mereu foarte puțină apă și trecând în drumul lor prin multe orașe devastate de război. În ciuda călătoriei lungi și istovitoare, Marco asculta întotdeauna cu atenție și curiozitate când localnicii le vorbeau despre obiceiurile și legendele lor.

La sosirea în Badakshan, trupul lui Marco a cedat în sfârșit, fiind cuprins de o febră ridicată. De aceea au mers la un munte care se spunea că este sacru și că îi ajută pe oameni să se însănătoșească; acolo o fată frumoasă a venit să-i dea mâncare lui Marco. Marco nu știa cum o cheamă și nici nu putea comunica cu ea din cauza barierei lingvistice, dar s-a îndrăgostit de ea datorită bunătății pe care aceasta i-a arătat-o.

După ce Marco s-a însănătoșit, grupul a pornit din nou la drum spre Shandu. Au străbătut deșertul Taklamakan și au traversat un lanț de munți înainte de a sosi în sfârșit la marginea regiunii Lop Nur. Aici se afla pe vremuri orașul Loulan, acum îngropat în nisip. Deșertul Lop era o regiune periculoasă care urma să le ia cel puțin o lună să o traverseze, dar după aceea aveau să fie în sfârșit în China! Marco și tovarășii săi de drum au făcut toate pregătirile necesare și au pornit. În curând aveau să-l întâlnească pe Kublai.

Clipe personale

ÎNGHEȚATĂ ȘI PASTE

Una dintre cele mai celebre povești despre Marco Polo este cea potrivit căreia acesta a mâncat pentru prima dată înghețată și paste făinoase în China și a fost atât de impresionat de gustul acestora încât a studiat modul în care erau preparate și la rândul său i-a învățat tehnica preparării pe italienii din Veneția la întoarcerea sa. Îi plăcea să încerce tot felul de specialități locale de-a lungul întregii sale călătorii.

Marco Polo însă de-abia dacă amintește acest subiect legat de pastele chinezești, așa că încă nu se știe cum preparau chinezii pastele. S-a tot dezbătut dacă într-adevăr chinezii mâncau paste, care au fost apoi importate în Italia și au evoluat sub diverse forme, sau dacă Marco Polo a descoperit în China un anumit tip de tăiței, pe care i-a adus în Italia, unde fuseseră inventate pastele. Alte voci susțin că arabii produseseră un fel de mâncare asemănător tăițeilor care se poate să se fi răspândit apoi atât în China cât și în Europa.

Se spune de asemenea că Marco Polo a descoperit înghețata la Beijing. Chinezii știau deja demult cum să congeleze produsele lactate, dar înghețata a devenit populară în Europa de-abia mult mai târziu, în secolul al XVII-lea, astfel încât nu este clar dacă Marco Polo este cel care a adus-o în Italia.

Mulți îi atribuie aceste descoperiri lui Marco Polo pentru că acesta pare a fi modul cel mai simplu de a explica cum aceste obiceiuri alimentare s-au răspândit dintr-un continent în altul.

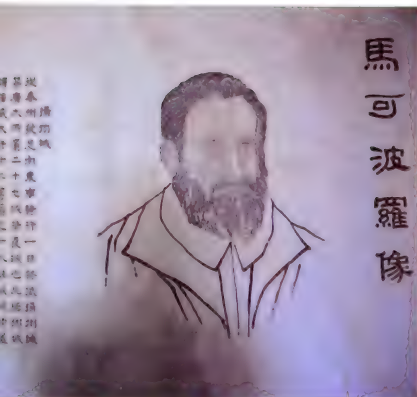

▲ Înghețata a devenit populară acum multe mii de ani în China și rămâne și în prezent o gustare irezistibilă pentru mulți.

▼ Deșertul Taklamakan pe care l-a străbătut Marco Polo se află în nord-vestul Chinei și are o suprafață aproximativ egală cu suprafața Japoniei. Într-o limbă vorbită de localnicii din acea regiune, Taklamakan înseamnă „dacă intri, nu vei mai ieși niciodată".

17 ani în Imperiul Mongol

▲ Gravură reprezentându-l pe Marco Polo în China, unde a fost numit consul de către Kublai.

▼ După o lungă călătorie prin deșert, Marco Polo și familia sa au ajuns în sfârșit în pragul Imperiului Mongol, chiar la începutul Drumului Mătăsii. La începutul secolului al XX-lea, s-au descoperit la Suzhou mai multe scripturi budiste care au contribuit la cercetările legate de religia budistă.

Sosirea la Suzhou

MARCO POLO a petrecut o lună străbătând deșertul Lop înainte ca el și tovarășii săi de drum să ajungă la Suzhou (Suchow), în regiunea Tangut. În orașul care înflorise ca un centru internațional unde locuiau musulmani, creștini și budiști se aflau multe temple luxoase. În regiunea aceea existau mulți călugări de la care Marco a început să învețe pentru prima dată despre obiceiurile budiste. Celebrul călugăr Quan Zang i-a arătat împrejurimile și i-a făcut cunoscută arta budistă, care se spune că l-a mișcat profund pe Marco.

La Suzhou, „paisa" lui Marco i-a permis să fie tratat cu mult respect. După sosirea sa, nu a întâmpinat niciodată nicio dificultate în a obține mâncare sau apă și nici nu și-a făcut vreodată griji că ar putea fi atacat de bandiți. Aveau să-i trebuiască încă două luni pe drum până să ajungă la Shandu, așa că după ce s-au odihnit îndeajuns au mers preț de două săptămâni spre est, unde au așteptat armata lui Kublai care avea să îi însoțească până la Shandu, călătorie care le-a mai luat încă o lună și jumătate.

▲ Pictură reprezentându-l pe Marco Polo și pe familia acestuia aducând daruri lui Kublai Khan. După ani 4 ani de la plecarea din Veneția, grupul a sosit în Shandu, unde îi aștepta Kublai. Spre deosebire de capitala țării, Khanbaliq, Shandu era un oraș folosit mai degrabă ca reședință de vară, Kublai petrecând acolo lunile iunie-august în fiecare an.

Întâlnirea cu Kublai Khan

Familiei Polo i-a fost arătat palatul din piatră masivă al lui Kublai. Mai întâi Maffeo și Nicolo i-au cerut scuze că nu i-au adus cei 100 de savanți, apoi i-au dat împăratului scrisoarea de la papă și mirul pe care îl aduseseră de la Ierusalim. Kublai a fost nemaipomenit de fericit că frații Polo își respectaseră promisiunea și se întorseseră și i-a răsplătit pentru toate greutățile prin care trecuseră. A fost foarte mulțumit de scrisoare și de mir și se spune că nu s-a supărat că nu putuseră aduce cu ei savanții pe care și-i dorise.

Marco Polo, uimit de picturile și sculpturile străine care împodobeau acel palat de dimensiuni uluitoare, îl întâlnea atunci pentru prima dată pe Kublai. În „Călătoriile lui Marco Polo", el îl descrie pe Kublai astfel: „un bărbat de statură mijlocie și cu o ținută corectă. Chipul său era foarte palid și uneori căpăta o nuanță roșiatică. Ochii săi erau negri iar nasul avea o formă frumoasă."

Când Nicolo i l-a prezentat pe fiul său lui Kublai, împăratul a făcut imediat din tânărul de 20 de ani unul dintre cei mai apropiați supuși ai săi. Kublai a fost foarte impresionat de tânărul inteligent care era destul de priceput la limbile străine și a început să îl trimită în misiuni ca emisar al său. Asculta lacom toate poveștile lui Marco despre obiceiurile și legendele diverselor regiuni ale lumii.

Din culise

SFETNICI PE PROBLEME DE POLITICĂ EXTERNĂ ÎN MONGOLIA

Statutul social era determinat de rasă în Mongolia. Clasa cea mai înaltă consta din mongoli. Urmau apoi perşii, arabii, europenii şi alte rase „cu ochii coloraţi". Apoi erau chinezii din nord, iar pe treapta cea mai de jos a ierarhiei sociale se aflau chinezii din sud.

Deşi nu erau numeroşi în comparaţie cu alte rase, mongolii şi-au impus puterea şi au supus clasele de jos impunându-le acestora slujbele nedorite. Deci de ce îi includeau mongolii pe occidentali printre clasele cele mai înalte? Unul dintre principalele motive este acela că mongolii duceau mare lipsă de oameni pentru armată şi pentru a face parte din clasele conducătoare, aşa că au apelat la occidentali pentru ajutor. S-au gândit că era periculos să numească în funcţii de conducere localnici. Aceşti oameni „cu ochii coloraţi" din Occident aveau să fie folosiţi în politică şi în armată pentru a sprijini cauza mongolă. Marco Polo a fost unul dintre aceşti occidentali de care Kublai s-a folosit în scopuri politice.

În Mongolia aceşti străini nu aveau restricţii în ceea ce priveşte locurile unde puteau locui, erau întotdeauna trataţi cu bunătate, li se acordau privilegii comerciale speciale şi erau încurajaţi să îşi păstreze tradiţiile şi stilul de viaţă. Astfel, societatea mongolă, spre deosebire de cea chineză, a devenit puternic marcată de străini.

▲ Pictură din secolul al XV-lea reprezentându-l pe Kublai găzduind o cină festivă. El preţuia înţelepciunea şi competenţa occidentalilor.

Pe de altă parte, Marco era foarte mândru de rolul său de emisar al împăratului şi s-a comportat într-un mod cuvenit pentru un reprezentant al imperiului. Până la urmă, Marco a rămas alături de Kublai timp de 17 ani în total.

O serie de experienţe preţioase

Ca emisar al lui Kublai, Marco a călătorit la Yanzhou, Hangzhou, în Vietnam, India, şi în multe alte locuri. În timp ce se afla într-o călătorie de 9 luni în Burma (în prezent Myanmar), s-a oprit pe drum pentru a aduna informaţii cu privire la părerile localnicilor despre Kublai şi a observat de asemenea stilul de viaţă al creştinilor nestorieni care îl interesa pe papă. În regiune erau tigri, urşi şi lei de munte, aşa că noaptea, pentru a evita ca aceste fiare să îi atace caii, dădea foc unor pari de bambus pentru a ţine la distanţă orice posibili agresori.

Mai există multe alte poveşti interesante. Într-un sat din Tibet, virginelor nu li se permitea să se căsătorească, astfel încât oricând sosea în orăşel un vizitator, mamele îl rugau să petreacă noaptea cu fiicele lor. În schimb, se obişnuia ca vizitatorii să le ofere cadouri tinerelor. Cu cât o femeie avea mai multe cadouri, cu atât era mai respectată. „Acesta era ca un parc de distracţii pentru orice tânăr", spune Marco Polo în „Călătoriile lui Marco Polo".

De asemenea, în regiunea Yanzhou, Marco a întâlnit un animal ciudat. Avea 4 metri lungime, corpul său avea o circumferinţă de 3 metri, din cap părea că îi creşte un picior şi avea dinţi uriaşi în gură. Marco l-a botezat „şarpe uriaş", dar acest animal era cel mai probabil un aligator. Localnicii vânau aligatori pentru hrană şi leacuri. Aligatorii valorau cât greutatea lor în aur la vremea aceea.

▲ În Mongolia Marco Polo a îndeplinit cu brio toate sarcinile încredinţate de Kublai, câştigând respectul şi admiraţia multor localnici.

Marele Imperiu Mongol

Ce fel de loc era Imperiul Mongol unde Marco şi-a petrecut 17 ani din viaţă? Shandu se afla în partea de nord, unde Kublai putea să scape de arşiţa verii din capitala Khanbaliq, unde locuia într-un palat minunat numit castelul Khanbaliq. În interiorul castelului, pe lângă sala tronului, existau câteva clădiri diferite pentru prinţi şi alţi membri ai familiei. Toate clădirile erau construite din piatră, iar în interior pereţii erau poleiţi cu aur şi argint şi împodobiţi cu frumoase picturi reprezentând femei şi călăreţi. În clădirea principală a palatului se afla o sală imensă în care încăpeau până la 6000 de oameni şi mai existau nenumărate alte încăperi cu tavanele frumos decorate. Privită de la depărtare clădirea însăşi părea că străluceşte. În grădinile castelului se găseau heleşteie, râuri şi păduri în care trăiau multe animale rare.

De asemenea, existau mai multe puncte comerciale situate la o depărtare de aproape 2 km de castel, precum şi un crematoriu şi un cimitir. Moneda naţională fusese unificată, iar în capitală exista o presă de tipar la care se tipăreau bancnote care erau apoi distribuite. Negustorii străini îşi vindeau mărfurile în schimbul bancnotelor, cu care puteau apoi cumpăra produse locale pentru a le duce înapoi în ţările lor. Kublai pusese de asemenea să se construiască multe canale pentru a facilita comerţul. Observând acest sistem stabil şi bine planificat pe care Kublai îl clădise în această ţară, Marco îl respecta din ce în ce mai mult pe împărat.

Spre casă

Călătoria înapoi

MARCO, Nicolo, și Maffeo nu intenționaseră să rămână pentru totdeauna în Mongolia. Însă, când l-au anunțat pe Kublai că doresc să se întoarcă acasă, acesta a refuzat să le acorde permisiunea deoarece nu voia să se despartă de cei mai buni sfătuitori ai săi.

În 1284, Nicolo și Maffeo aveau 60 de ani, iar Marco avea 30 de ani. Pe măsură ce înaintau în vârstă, dorința lor de a se întoarce acasă devenea tot mai arzătoare. De asemenea, Kublai avea de acum 80 de ani și nu se așteptau să mai trăiască mult. Dacă murea, cei trei Polo pe care îi îndrăgea atât de mult ar fi avut de înfruntat un drum periculos spre casă. O altă opțiune era să plece fără permisiunea lui Kublai, care ar fi fost la fel de riscantă, căci Nicolo predase „paisa" de îndată ce ajunseseră la Kublai.

Și ca și când rugile lor ar fi fost auzite, li s-a oferit deodată o mare ocazie. Regina Ilhanatului a murit în 1286, astfel încât autoritățile i-au trimis lui Kublai o scrisoare rugându-l ca noua regină să fie aleasă din rândurile familiei sale. Acceptând oferta, Kublai a hotărât să o trimită pe frumoasa prințesă Kokachin, în vârstă de 17 ani, să se căsătorească cu prințul Arghun, iar în 1287 trei dintre emisarii lui Arghun au însoțit-o spre noua ei casă. Însă, datorită unor tulburări din Asia Centrală, au fost nevoiți să se întoarcă înapoi și să îi roage pe membrii familiei Polo, care aveau atâta experiență în călătorii, să îi ajute în călătoria spre casă. Desigur, Kublai a vrut să refuze dar știa că principala prioritate era ca prințesa să ajungă teafără în noul ei regat, astfel că a început să accepte treptat ideea.

▲ Lui Marco Polo și însoțitorilor săi li s-a oferit șansa de a se întoarce acasă și au plecat de lângă Kublai după mai bine de 15 ani în care îi fuseseră loiali hanului.

Aflând veștile bune, Marco Polo și familia sa s-au bucurat fără îndoială. După părerea unor cercetători, aceștia ar fi reușit să îi convingă pe trimișii lui Arghun să îi invite să meargă cu ei astfel încât să poată să meargă în final înapoi spre Veneția. Înainte de plecare, au primit un permis „paisa" și scrisori pentru papă și alți conducători europeni. Apoi, în 1290, au părăsit Mongolia pentru totdeauna.

Călătoria cu prințesa Kokachin

Deoarece drumurile pe uscat fuseseră închise, Kublai a pregătit 14 vase maiestuoase prevăzute cu provizii de apă și mâncare pentru doi ani.

Neobișnuită să călătorească, mai ales pe apele învolburate ale mării, prințesa și-a petrecut cea mai mare parte a timpului ascunsă în odaia ei, mâncând foarte puțin. Îngrijorați de starea ei, Nicolo și Maffeo l-au rugat pe Marco să aibă grijă de ea. La început prințesa a fost timidă, dar a devenit mai deschisă după ce Marco i-a povestit despre multele și fascinantele sale călătorii de-a lungul și de-a latul continentului și nu după mult timp între cei doi s-a creat o strânsă legătură.

▲ Pictură reprezentând călătoria lui Marco Polo cu prințesa Kokachin. În timp ce navigau în Oceanul Indian, grupul a făcut și observații astronomice.

DIN CULISE

DISPUTELE DINTRE VENEȚIA ȘI GENOVA

La începutul secolului al XIII-lea, între Veneția și Genova, două dintre cele mai mari orașe-state italiene, a izbucnit războiul. Ambele considerau că deținerea controlului asupra Mării Mediterane și asupra drumurilor comerciale către Asia era indispensabil pentru supraviețuirea lor, astfel încât izbucnirea unor lupte aprige în regiune era inevitabilă. Cea de-a patra cruciadă a agravat și mai mult situația. În 1204 Veneția a format o alianță cu Enrico Dandoro, conducătorul cruciadei, și a preluat controlul asupra Constantinopolului. Venețienii au instalat acolo un guvern-marionetă, au declarat monopol complet asupra rutelor comerciale spre Constantinopol și au început să-i hărțuiască pe negustorii genovezi.

În 1261 însă, Genova a format o alianță cu Imperiul Niceean, a răsturnat guvernul-marionetă instalat de venețieni la Constantinopol și au recucerit orașul. Au încheiat un acord cu Imperiul Bizantin renăscut și au preluat controlul complet asupra drumurilor comerciale. Aceasta le-a sporit considerabil puterea. Deja dețineau controlul asupra rutelor comerciale din Marea Neagră, Orientul Mijlociu și Iran, dar acum câștigaseră și mai multă putere în defavoarea Veneției, iar în anii 1280 au căutat să își sporească și mai mult sfera de influență. Ca urmare a bătăliei din Marea Mediterană, au fost capturați 7 000 de soldați venețieni. Se spune că Marco Polo s-a aflat printre aceștia. Chiar și după această bătăliei însă, rivalitatea dintre cele două orașe a continuat până în secolul al XIV-lea, când Veneția a înfrânt definitiv Genova.

▲ Negustor asiatic vânzând scorțișoară. Scorțișoara era o mirodenie foarte prețuită în Europa și o marfă foarte folosită în schimburile comerciale.

După ce a părăsit portul Zaiton, grupul de călători s-a îndreptat fără întârziere spre Champa (Vietnamul de azi) pentru a se odihni. Apoi au trecut prin insula Java, dar, din cauza vremii rele, au fost nevoiți să rămână aproximativ 5 luni în regatul Sumatrei.

După ce vremea s-a îmbunătățit, grupul a pornit din nou la drum, îndreptându-se către regiunea Marbal din sud-estul Indiei. Regiunea era cunoscută pentru producția de mirodenii, aur și argint, astfel încât portul era un furnicar de activitate. Era însă cunoscut și pentru pirații săi, căci în fiecare an erau atacate în medie 100 de corăbii. Nu se știe dacă nava lui Marco Polo a fost sau nu atacată, dar până au ajuns în portul Hormuz din 600 câți porniseră inițial la drum mai rămăseseră doar 18. Doi dintre cei trei emisari ai lui Arghun au murit și numai una dintre slujnicele prințesei mai era în viață. Se crede că cei mai mulți au murit în urma unei epidemii, dar este posibil și să fi fost atacați de pirați.

▲ Pictură din secolul al XIX-lea reprezentând locuitori ai Sumatrei

▲ Marco Polo a colecționat diverse fructe în Sumatra și le-a adus la Veneția. Semințele nu au dat însă rod în Europa.

Căderea lui Kublai Khan

De la Hormuz, grupul s-a îndreptat pe uscat spre capitala Ilhanatului, Tabriz. Pe drum au trebuit să tocmească multe ajutoare pentru a le asigura protecția. Prințesa Kokachin părea să se simtă mult mai în largul ei călărind pe cai decât la bordul corăbiei, dar călătoria prin munți și deșerturi a fost mult mai dificilă decât își imaginase. A continuat însă drumul datorită încurajărilor constante ale lui Marco.

La 3 ani după ce părăsiseră Mongolia, în 1293, au sosit în sfârșit la Tabriz. Prințul Arghun însă murise cu 2 ani înainte și fusese urmat la tron de Gaihatu. Este foarte probabil că prințesa a fost șocată să afle că, după anii lungi de greutăți prin care trebuise să treacă pentru a ajunge la Tabriz, cel cu care trebuia să se căsătorească murise. A fost cuprinsă de disperare, însă Gaihatu i-a cerut să se mărite cu fratele mai mare al lui Arghun, Gazan, iar ea a acceptat.

După ce familia Polo și-a îndeplinit sarcina de a o duce pe prințesă la Gazan, aceștia s-au întors la Tabriz, unde au rămas timp de 9 luni. Regiunea era destul de instabilă deoarece acolo se desfășura un mic război menit să decidă succesorul lui Arghun la tronul regatului. Între timp, Marco Polo a auzit că murise Kublai Khan. Știau deci că se pot întoarce acasă fără nicio altă obligație față de împăratul mongol.

În 1294, când Gazan a devenit conducătorul regiunii în urma conflictului, acesta i-a dat lui Marco cai, gărzi, provizii și un permis „paisa". Prințesa Kokachin a fost întristată de plecarea lui Marco.

▲ Oameni pescuind în orașul iranian Hormuz, în Golful Persic. Portul Hormuz joacă un rol foarte important în transportul petrolului din această regiune bogată în țiței spre țările din jur.

▼ Pictură din secolul al XX-lea reprezentând canibali în căutarea cinei. Pe insula Sumatra, unde Marco și însoțitorii săi au petrecut 5 luni, aceștia trebuiau să fie constant în alertă din cauza atacurilor nemiloase asupra lor.

Amintiri imortalizate despre Orient

Întoarcerea după 25 de ani

ÎN TOAMNA ANULUI 1295, la vârsta de 41 de ani, Marco Polo, tatăl și unchiul său au sosit la Veneția după 25 de ani. Cei trei au dus de îndată scrisoarea de la Kublai Khan papei de la Roma; însă, între timp, papa Grigore al X-lea murise, fusese urmat de câțiva papi pentru scurte perioade de timp până când papă a devenit Bonifaciu al VIII-lea pentru aproape 10 ani. În timpul celor 25 de ani petrecuți departe, se pare că s-a uitat complet de existența celor tei. De vreme ce scrisoarea de la Kublai Khan nu a fost de găsit la Vatican până în prezent, se poate ca ei să nu fi reușit să i-o înmâneze papei.

De asemenea, la întoarcerea acasă, au găsit în cartier mulți oameni pe care nu-i cunoșteau, iar rudele lor nu i-au recunoscut nici ele. S-au organizat niște cercetări îndelungate pentru a se stabili dacă erau sau nu impostori, și în timpul acestora, cei trei și-au povestit peripețiile și au împărțit suveniruri din ținuturile străine, cum ar fi arme și mirodenii. Povestea lor s-a răspândit în toată Veneția. Oameni de rând și nobili i-au invitat în casele lor pentru a auzi relatările despre călătoria acestora.

▲ Marco Polo, la vârsta de 40 de ani, a pus capăt vieții sale de călătorii aventuroase și a decis să se întoarcă acasă pentru totdeauna.

Naşterea „Călătoriilor lui Marco Polo"

După ce Marco s-a obișnuit din nou cu vechiul său stil de viață, războiul dintre Veneția și Genova a luat o întorsătură proastă în 1296. Marco a luat parte la război ca ofițer de marină în armata venețiană. Apoi, în 1298, a fost capturat de armata genoveză, luat ostatic și întemnițat.

În timp ce se afla în închisoare, Marco Polo l-a întâlnit pe autorul Rusticello din Pisa. Marco i-a vorbit despre cei 25 de ani petrecuți peste mări și țări și despre diversele experiențe trăite în Asia. Fascinat de povestirile sale, Rusticello s-a hotărât să le adune într-o carte. Din acea zi, Marco i-a povestit aventurile sale, iar Rusticello s-a apucat să le aștearnă sistematic pe hârtie.

◄ După ce Marco Polo a fost capturat de trupele genoveze în timpul unei bătălii navale, a fost trimis într-o închisoare din interiorul catedralei Sf. Gheorghe.

Povestea lui Marco Polo a devenit în curând cunoscută printre genovezi, astfel încât oamenii de rând veneau adesea la închisoare și stăteau în jurul celulei sale pentru a-i asculta poveștile. Astfel istorisirile sale au dat naștere până la urmă unei cărți de câteva mii de pagini cunoscută sub titlul de „Călătoriile lui Marco Polo" (titlul adevărat este „Amintiri din lume"). Dacă Marco nu ar fi fost capturat și nu l-ar fi întâlnit pe Rusticello în închisoare, nu am fi știut azi nimic despre realizările sale. „Călătoriile lui Marco Polo" reprezintă rezultatul unei serii de evenimente cu întorsături ciudate.

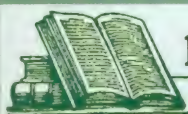
În acest timp, Nicolo și Maffeo au oferit bani în schimbul eliberării lui Marco, dar genovezii au refuzat să dea curs acestor rugăminți. În final, după ce s-a semnat un tratat de pace între Genova și Veneția în 1299, Marco Polo a fost eliberat și s-a întors acasă. Tatăl său însă a murit în anul următor, posibil din cauză că își făcuse atâtea griji pentru fiul său.

Marco, lăudărosul

După moartea tatălui său, Marco Polo a format o echipă cu unchiul său, Maffeo, și a început să facă negoț cu Egiptul, Siria și alte țări de-a lungul Mării Egee. Trimitea de asemenea mărfuri pelerinilor din orașul sfânt, Ierusalim. Unchiul său însă a murit la puțin timp după aceea, cândva între 1310 și 1316. Cât timp Marco fusese alături de Kublai, se bucurase de un mare prestigiu, dar nu se știe cât de bine i-au mers afacerile odată ce s-a regăsit singur în Veneția.

▲ Această medalie creată în onoarea realizărilor lui Marco Polo spune foarte mult despre contribuția pe care a adus-o la dezvoltarea umanității.

Biblioteca de amintiri

CARTEA PIERDUTĂ

Când au fost publicate „Călătoriile lui Marco Polo" în secolul al XIV-lea, mulți au considerat că istorisirile sale erau aleatorii și nedemne de luat în seamă. Deoarece europenii aveau foarte puține cunoștințe despre celelalte continente, s-a crezut că povestea lui Marco era doar o invenție. Cu toate acestea, după moartea sa, cartea a fost adesea utilizată de negustori și navigatori deoarece reprezenta cea mai cuprinzătoare sursă de informații despre geografia lumii. Când europenii au început să exploreze teritorii de pe celelalte continente, multe dintre faptele relatate de Marco în cartea sa au fost confirmate astfel că a început să fie din ce în ce mai mult considerată ca fiind demnă de crezare. Această carte era încă folosită în secolul al XIX-lea, când s-a început explorarea Asiei Centrale, unde locuiau mulți musulmani.

În ciuda impactului uriaș pe care această carte l-a avut asupra generațiilor următoare, originalul publicat inițial se spune că s-ar fi pierdut. Ceea ce ne-a rămas este un număr mare de manuscrise pe care s-a bazat publicația inițială. Există 140 de manuscrise care, după spusele cercetătorilor, erau împărțite în 6 grupe diferite: Cartea F, scrisă într-un amestec de italiană și franceză veche in secolul al XIV-lea; cartea FG, tradusă în franceză de Gregoire în secolul al XIV-lea; cartea TA, tradusă în dialectul toscan în 1305; cartea VA, tradusă în venețiană în secolul al XIV-lea; cartea P, tradusă în latină la mijlocul secolului al XIV-lea; și, în sfârșit, cartea R, după un text ce datează dinaintea cărții F. Cartea F este considerată a fi cea mai bună, dar și în ea există multe greșeli. Fără manuscrisul original, acest document nu va putea face mari progrese.

▸ „Călătoriile lui Marco Polo", traducere în limba franceză

Potrivit unei teorii, Marco nu era foarte bogat în acest moment al vieții sale.

Însă, în timp ce se afla în închisoare, numele Marco Polo a devenit bine cunoscut datorită publicării povestirilor sale. Acestea au fost citite nu numai în Italia ci în Europa întreagă. Cu toate acestea, europenii nu au crezut relatările sale și le-au respins ca fiind nerealiste. Se considera în general că nu sunt decât un basm, iar el era privit ca un arogant care nu dorea decât faimă. De asemenea, deoarece în carte se face deseori referire la „milioane" de lucruri, cum ar fi „milioane de munți" sau „milioane de călăreți", aceasta a căpătat numele de neinvidiat „Il Milione".

Ani nefericiți

Nu există aproape nicio informație oficială despre ultimii ani din viața lui Marco Polo. Acesta s-a căsătorit cu o femeie pe nume Donata, cu care a avut trei fiice, dar se pare că nu a fost o familie tocmai fericită.

În toamna anului 1323, la vârsta de 70 de ani, Marco Polo s-a îmbolnăvit și și-a întocmit testamentul. A decis să doneze cea mai mare parte a averii sale unor biserici, preoți și spitale. La sfârșitul acelui an viața plină de aventuri a lui Marco Polo s-a încheiat. Moartea lui nu a atras atenția nimănui în Veneția, unde a fost înmormântat în biserica San Lorenzo. În prezent nu există nici un semn care să indice mormântul său.

Moștenirea pe care a lăsat-o Marco Polo generațiilor următoare a fost uriașă. Odată cu trecerea timpului, s-a confirmat că în „Călătoriile lui Marco Polo" erau cuprinse relatări bazate în cea mai mare parte pe fapte reale și descrieri obiective ale diverselor civilizații asiatice. Aceasta a devenit un fel de biblie pentru toți cei care călătoreau în Asia de Est, a inspirat multe generații să pornească în călătorii aventuroase pentru a descoperi lumea și a sporit substanțial cunoștințele europenilor despre geografia Orientului.

▾ Marco, fiu de negustor, a ajuns să desfășoare același tip de activitate încă de tânăr și în curând a plecat spre Orientul Îndepărtat. I-a înfiorat pe europeni cu povestirile despre diversele locuri pe care le-a vizitat în călătoriile sale. Mai târziu, următoarea generație de exploratori a pornit la bordul corăbiilor în lungi călătorii inspirate în parte de aventurile lui Marco Polo. În ciuda faimei și recunoașterii de care s-a bucurat mai târziu, Marco și-a petrecut ultima parte a vieții în Veneția, nefericit că lumea nu credea povestirile sale.

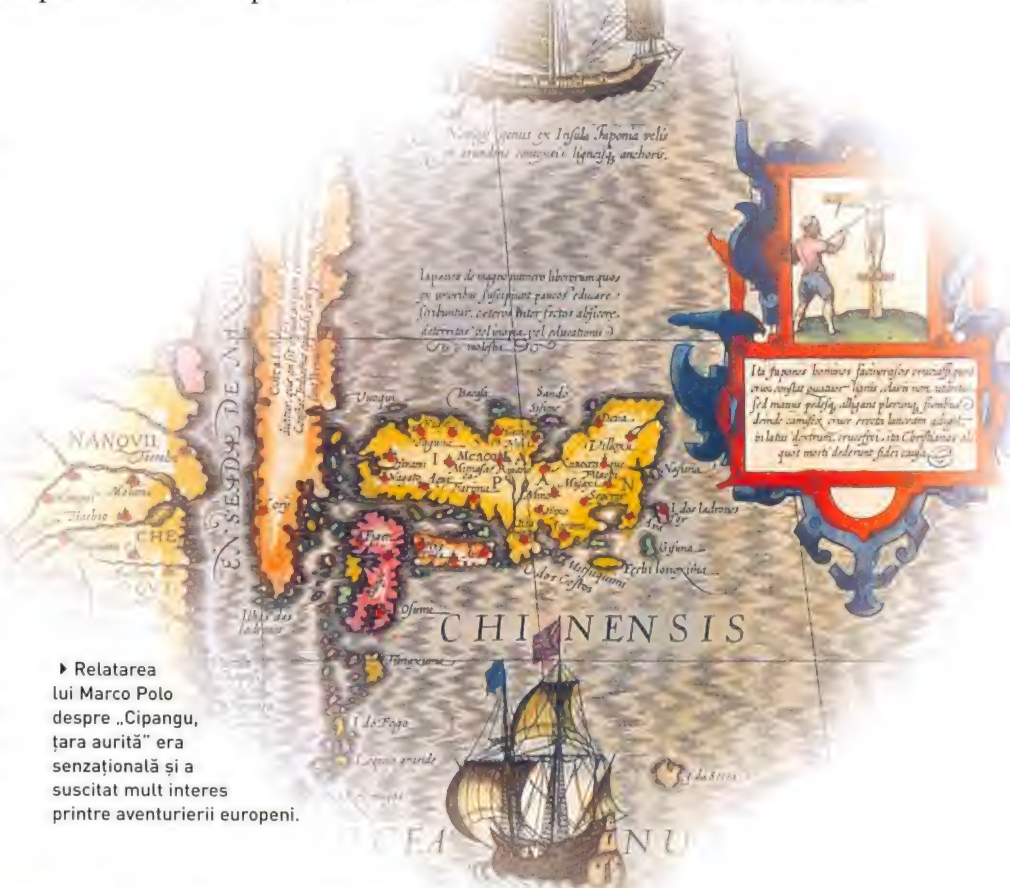
Relatarea despre „Țara aurită”, care a suscitat interesul Europei

„Călătoriile lui Marco Polo”, carte apreciată de mult timp pentru valoarea sa istorică şi geografică, a fost la început considerată un basm de către europeni deoarece aceştia nu ştiau absolut nimic despre Asia. Cu toate acestea, se spune că lucrarea a stârnit interesul pentru „ţara de aur” şi „misteriosul regat creştin” şi a dat naştere lungilor călătorii întreprinse mai târziu în ceea ce a devenit cunoscută ca perioada marilor descoperiri. Dar să studiem mai îndeaproape aceste două povestiri relatate de Marco Polo în cartea sa.

Prejudecăți privind Orientul

ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI DINTRE Veneția și Genova, Marco Polo a fost capturat și întemnițat. Soarta a făcut ca în închisoare să întâlnească un scriitor din Pisa, Rusticello, care a fost de acord să transcrie istorisirile sale. Drept urmare, povestirile lui Marco au fost publicate în lumea întreagă sub titlul „Călătoriile lui Marco Polo”.

Informații greșite despre locuitorii Asiei fuseseră anterior răspândite în toată Europa, și asta în principal pentru că Asia era un continent necunoscut despre care europenii își făcuseră idei greșite. Unii credeau că „orientalii au capul în piept”, sau că „arată precum câinii și mănâncă oameni”, precum și alte lucruri complet degradante. De asemenea, în anul 1241, în timpul bătăliei de la Wahlstatt, când cavaleria europeană a fost înfrântă de armata mongolă, s-a răspândit zvonul cum că „orientalii sunt niște animale care au venit să distrugă lumea creștină”. Europenii au început să îi numească pe mongoli „tătari”, cuvânt care înseamnă oameni „veniți din iad” și se temeau constant de aceștia.

▸ Relatarea lui Marco Polo despre „Cipangu, țara aurită” era senzațională și a suscitat mult interes printre aventurierii europeni.

Din cauza acestor prejudecăți despre asiatici, care erau adânc înrădăcinate în mentalitatea europeană, relatările lui Marco Polo erau privite nu ca un jurnal de călătorie sau document, ci mai degrabă ca un basm și mulți le respingeau ca pe o lăudăroșenie plină de aroganță.

Cu toate acestea, a existat o anumită parte a istorisirilor sale care i-a captivat pe europeni. Este vorba de secțiunea referitoare la „țara aurită” și pasajele despre „legenda lui Prestor John”.

Dacă exista și cea mai slabă șansă ca Marco Polo să aibă dreptate și aceste tărâmuri pline de

◂ O falsă imagine pe care europenii o aveau despre asiatici în acea vreme. Una dintre multele temeri absurde ale europenilor era că „asiaticii întemnițează oamenii și le mănâncă apoi carnea”.

▼ În Evul Mediu circula o legendă conform căreia un preot creștin, Prestor John, domnea peste un regat din Orient. Aceasta i-a inspirat pe mulți să meargă să viziteze aceste ținuturi necunoscute până atunci.

„Insulele Cipangu sunt situate departe de ruta noastră spre casă, așa că nu am avut șansa să ajung acolo"

aur să existe, s-ar fi putut face averi uriașe... Mulți au început să viseze la aceste bogății.

Marco nu a ajuns niciodată în Japonia, astfel încât în relatarea sa despre țara aurită el face doar referiri la povestiri pe care le-a auzit despre această țară insulară și nu este clar dacă el credea aceste povestiri sau nu. Este de asemenea posibil ca el să fi exagerat un pic aceste povești pentru a-i captiva pe cititori.

Cipangu: țara aurită

„Călătoriile lui Marco Polo" este împărțită în următoarele capitole: Introducere, călătoria din vestul Asiei spre Asia Centrală, nord-vestul Chinei, Mongolia și palatul lui Kublai, călătoria în Yunnan, din țara marilor canale în Fujian, întoarcerea pe mările sudice și Imperiul Mongol. Despre Cipangu, sau Japonia, se vorbește în capitolul despre mările sudice.

„Insulele Cipangu sunt situate departe de ruta noastră spre casă așa că nu am avut șansa să ajung acolo", scrie Marco Polo indicând că nu a ajuns niciodată în Japonia. Este posibil ca el să fi rezumat istorisirile despre Cipangu pe care le auzise de la oameni din orașele mongole Katai și Manji. În "Gishi wajin den", o carte istorică despre Japonia scrisă în China, Japonia este descrisă ca fiind o țară independentă foarte veche iar la auzul acestor povestiri se poate ca Marco însuși să fi crezut că această țară nu era decât o fantezie.

Deci de ce menționează Marco Polo Japonia în relatările sale descriind-o ca „țara aurită"? „Spicele de orez ce cresc pe câmpuri ar putea fi confundate cu aurul", „vârfurile acoperișurilor sunt făcute din aur și strălucesc în lumina soarelui matinal" sunt câteva exemple ale modului în care este descrisă această țară în cartea lui Marco Polo. Se pare că această imagine greșită provine din cărțile scrise în China care descriu Japonia ca fiind un exportator de praf de aur pe care chinezii îl foloseau adesea în picturile lor. Când Marco a aflat că negustorii chinezi importau aur din Cipangu, și-a dat frâu liber imaginației ajungând să creadă că aceasta era o țară aurită.

Motivul pentru care Japonia este numită Cipangu este că în limba vorbită în Beijing (sau Pekin) Japonia este denumită „Jipen", dar în vremea aceea acest cuvânt era pronunțat „Jipengu", Marco transcriindu-l în italiană ca „Zipangu".

▲ Gravură păstrată în Xian, China. Această gravură descrie sosirea creștinilor nestorieni în 781.

▼ O reprezentare a mongolilor într-un sul de pergament cu desene din Japonia. În „Călătoriile lui Marco Polo", acesta oferă o descriere plină de imaginație a Japoniei așa cum era aceasta în timpul invaziei mongole.

„Călătoriile lui Marco Polo" cuprind de asemenea descrierea unui obicei japonez de a pune un obiect sferic în gura morților înainte de a-i îngropa și prezintă pentru prima dată budismul lumii occidentale. Mai mult, după invaziile mongole ale Japoniei din 1274 și 1281, Marco Polo descrie încă o tentativă eșuată de invadare a Japoniei. Astfel, europenii au fost informați pentru prima oară de existența Japoniei și au crezut că aceasta este o țară aurită, cu bogății nemaipomenite.

Europenii se temeau enorm de mongoli, pe care îi numeau tătari. Se temeau că tătarii au venit în Europa pentru a distruge națiunile creștine.

Legenda lui Prestor John

Pe lângă povestirea despre țara aurită numită Cipangu, europenii au fost de asemenea foarte interesați de Legenda lui Prestor John.

Prestor John este un personaj legendar care a întemeiat un imperiu creștin în Orient. Existența lui este menționată pentru prima dată de un istoric german din secolul al XII-lea. După spusele acestuia, un episcop i-a relatat Papei că regele creștinilor nestorieni a înaintat spre est dincolo de Armenia și Persia pentru a ataca și recuceri Ierusalimul dinspre est, între timp cucerind Hamadan, aflat în prezent în Iran, înainte de a fi înfrânt pe fluviul Tigru și forțat să se întoarcă. După aceea, o scrisoare care se credea că fusese scrisă de Prestor John a circulat prin Europa, unii crezând că unul dintre emisarii regelui legendar tocmai sosise.

Unul dintre motivele pentru care europenii au crezut povestea despre Prestor John este că, în condițiile în care cruciadele erau una după alta confruntate cu bătălii grele împotriva musulmanilor în Ierusalim, națiunile creștine credeau cu tărie că se vor naște eroi care să îi salveze. Se crede, de asemenea, că nestorienii din Europa de Est au susținut această poveste.

Pictură europeană reprezentând asiatici. Se credea că aceștia au cap de câine.

Marco Polo a auzit de asemenea de povestea lui Prestor John, după cum menționează în „Călătoriile lui Marco Polo". El susține că Prestor John ar fi fost de fapt conducătorul regatului Cleyte și că i-a supus pe tătari, dar aceștia s-au răsculat împotriva sa, în cele din urmă Prestor John fiind ucis. Conducătorul tătarilor din acea vreme era Ginghis Han.

Marco scrie că regatul lui Prestor John nu mai exista dar că, potrivit legendelor, nu dispăruse, ci mai degrabă se amestecase cu legenda despre țara aurită, iar ca urmare mulți credeau că Prestor a domnit peste o țară bogată în aur. Europenii au interpretat în mod greșit vorbele sale, luându-le ca realități și au pornit în căutarea acestor ținuturi, crezând că asta îi va ajuta să distrugă lumea musulmană și, în același timp, că le va aduce bogății de neimaginat.

Relatările despre Cipangu, țara aurită, și legenda lui Prestor John i-au făcut pe europeni să viseze și au deschis drumul spre epoca marilor exploratori, în frunte cu Cristofor Columb și Regele Henric.

După spusele lui Marco Polo, fiica lui Prestor John a refuzat cererea în căsătorie a lui Ginghis Han, așa că acesta din urmă a decis să distrugă regatul

Drumul mătăsii

DRUMUL NESFÂRȘIT CARE LEGA ORIENTUL DE OCCIDENT

Originea și întemeierea

Se spune că drumul mătăsii, care a jucat un rol important în stabilirea legăturii dintre Occident și China în scopul facilitării comerțului, a fost „inițial utilizat pentru a importa mătase specială chinezească în Europa" și că „primul produs transportat pe acest drum a fost mătasea", de unde și numele său, care i-a fost dat în secolul al XIX-lea de un geograf german, Ferdinando Van Ritchoven.

Drumul mătăsii nu era de fapt un singur drum lung, ci mai degrabă o rută centrală ce consta dintr-o împletitură de mai multe drumuri, dar cuprindea în esență trei rute principale. În primul rând, cea mai frecvent utilizată rută, adesea numită pur și simplu „drumul mătăsii", era drumul oazelor, care trecea prin multe oaze din Asia Centrală. Apoi exista drumul stepei, care traversa stepele eurasiatice din nord. Și în sfârșit era drumul pe mare care trecea prin India și Golful Persic.

Istoria drumului mătăsii începe în secolul al II-lea î.Hr. Aflați constant sub amenințarea triburilor nomade care e atacau orașele vestice, chinezii au decis să încheie alianțe cu națiunile din vest, așa că au trimis ambasadori pentru a începe negocierile. Alianțele însă nu s-au format, așa că aceștia au fost trimiși să se întâlnească apoi cu nomazii din regiunea râului Ili. Și această misiune, însă, a eșuat. Cu toate acestea, cele două călătorii au dus la dezvoltarea relațiilor între țările învecinate și la stabilirea unor căi de comunicații.

▲ Oază în orașul Turfan din regiunea Uighur din est.

Mai târziu, China a invadat Asia Centrală și a început să utilizeze aceste căi pentru transmiterea scrisorilor între țările din regiune. Aceste rute au evoluat ulterior devenind drumuri comerciale, folosite nu numai de către reprezentanții oficiali ai guvernului ci și de negustorii obișnuiți. China a aflat de existența Imperiului roman în secolul I. Pe vremea aceea, nu exista o comunicare directă între Roma și China, dar regatul Parthia servea drept intermediar între cele două părți. În anul 97, China a trimis un emisar la Roma, dar parții nu au fost de acord ca cele două regate, din răsărit și apus, să aibă relații directe, astfel încât nu i-au permis emisarului chinez să treacă.

Rolul rutei comerciale

Drumul mătăsii ajunsese așadar să fie folosit în mod obișnuit ca rută comercială pentru negoțul cu mătase, bijuterii, mirodenii, metale prețioase și multe alte mărfuri, și totodată pentru schimbul de informații despre tehnologie, literatură și religie.

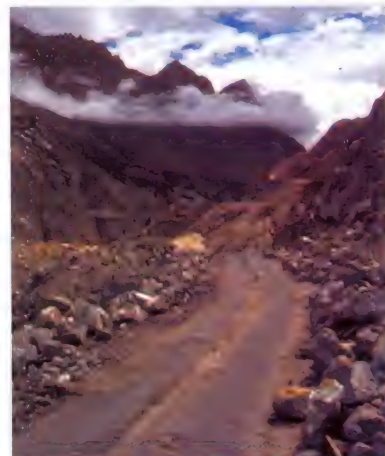
Budismul, născut în secolul al V-lea î.Hr. în India, s-a răspândit până în China datorită acestui drum al mătăsii în secolul I î.Hr. Multe statui budiste precum și călugări budiști au ajuns în China pe această rută, câștigând adepți pe drumul lor spre nord. Desigur, aceasta s-a întâmplat nu numai cu budismul: creștinii nestorieni, zoroastrienii și mai târziu musulmanii au călătorit pe aceeași rută pentru a-și răspândi religiile. Nu numai religia s-a răspândit grație acestui drum, ci și cunoștințele de astronomie, matematică și tehnologie, precum și produsele meșteșugărești miniaturale și alte mărfuri.

Ulterior mulți negustori au folosit Drumul mătăsii, care a ajuns să facă legătura dintre Orient și Occident. În secolul al XIII-lea, Marco Polo l-a folosit pentru a ajunge în Imperiul Mongol. Călătoriile lui Marco Polo l-au inspirat pe Papă să trimită misiuni spre răsărit, iar în secolul al XIV-lea mulți misionari creștini au început să își desfășoare activitatea în Orient, folosind Drumul mătăsii.

Drumul mătăsii și-a pierdut treptat din popularitate odată cu prăbușirea Imperiului Mongol, expansiunea Imperiului Otoman și începutul perioadei marilor descoperiri. Printre autorii celebri care au străbătut continentul de-a lungul acestui drum îi putem aminti pe Choken, Xuanzang, Pian del Carpine, Rubruquis, Ibn Battuta și Marco Polo, iar aceștia sunt doar câțiva. Desigur, de-a lungul timpului, multe mii de oameni au călătorit pe aceste drumuri.

▲ Negustor din Turfan vânzând fasole uscată și mirodenii

▲ Grup de călători pe cămile pe Drumul mătăsii

▲ O parte din Drumul mătăsii de-a lungul țărmului stâncos al Pakistanului.

Marii exploratori care au pornit spre meleaguri necunoscute

Oamenii au fost dintotdeauna fascinați de necunoscut. Această curiozitate nesfârşită permite schimburile de ideologie, religie şi cultură ce depăşesc hotarele unei țări, iar ca urmare a unor întâlniri de proporții istorice s-au creat chiar societăți complet noi. În spatele unor astfel de evenimente semnificative se află întotdeauna un aventurier curajos. Iată în continuare câțiva dintre aceşti oameni ce provin din medii istorice, culturale şi religioase diferite, dar care au avut în comun această credință şi curiozitate în fața necunoscutului.

Papa de la Roma care i-a trimis pe cei trei membri ai familiei Polo în călătoria lor în Orient

Grigore al X-lea

Alegerea celui de-al 185-lea papă, Grigore al X-lea, a fost un proces îndelungat și complicat, ale cărui consecințe le-a resimțit și Marco Polo.

În 1268, a murit cel de-al 184-lea papă, Clement al IV-lea, și a început procesul de alegere a succesorului său. Reprezentanții bisericii nu au reușit însă să aleagă un succesor potrivit, astfel încât, pentru o perioadă fără precedent de lungă, Roma nu a avut papă. Papa este ales de un grup de cardinali, care rămân în Capela Sixtină până ce majoritatea dintre ei cad de acord asupra unei anumite persoane. Odată ales papa, se dă foc buletinelor de vot astfel încât pe hornul capelei iese fum alb; între timp însă se dă foc unor hârtii umede pentru a crea un fum negru, semn pentru popor că nu au căzut încă de acord cardinalii. În cazul alegerii celui de-al 185-lea papă, timp de 3 ani pe horn a ieșit numai fum negru. Nemulțumiți că procesul dura atât de mult, nobilii i-au închis pe cardinali în capelă și au refuzat să le dea drumul înainte ca aceștia să ia o decizie. S-a îndepărtat o parte a acoperișului pentru a le putea furniza apă și mâncare, în timp ce lumea aștepta nerăbdătoare afară. Nicolo și Maffeo Polo se întorseseră din Orient cu o scrisoare de la Kublai adresată papei însă, din păcate, Vaticanul era în toiul acestui proces, așa că încă nu exista un papă. Un reprezentant special al bisericii, Theobalt Visconti, i-a sfătuit să aștepte până ce se va încheia acest proces de alegere a noului papă, astfel încât frații s-au întors la Veneția în așteptarea veștilor. Marco Polo, care hotărâse deja să i se alăture tatălui său în următoarea călătorie, aștepta cu nerăbdare să primească vești de la Roma. Theobalt însuși era unul dintre candidații la scaunul papal.

Până la urmă, Marco și familia sa nu au mai putut aștepta și au pornit spre Mongolia înainte să fie ales noul papă. Ulterior au aflat veștile: după 33 de luni de indecizie, Theobalt a fost ales papă și și-a luat numele de Grigore al X-lea. Marco și însoțitorii săi s-au întors pentru o perioadă la un cancelariat din Armenia, unde le-a fost înmânată o scrisoare de la Grigore al X-lea pentru Kublai. Din păcate însă Grigore a murit în 1276, înainte ca Marco să se întoarcă la Veneția.

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

Predecesori
Succesori
Colegi / Rivali

Kublai Khan (1215-1294)
Cel de-al cincilea împărat mongol, întemeietorul dinastiei Yuan. I-a respectat foarte mult pe Marco Polo și pe tatăl și unchiul său, trimițându-i la Roma ca emisari ai săi pentru a-i înmâna papei o scrisoare.

Rusticello (date necunoscute)
Scriitor din Pisa. A scris „Călătoriile lui Marco Polo" pe baza povestirilor pe care i le-a relatat Marco pe când erau în închisoare în Genova.

Grigore al X-lea

Pian del Carpine (1182?-1252)
Italian, membru al bisericii franciscane. A călătorit în Orient la ordinul bisericii în 1245, înaintea lui Marco Polo, și a lăsat de asemenea însemnări despre călătoriile sale.

Francisco Xavier

Prințesa Kokachin (date necunoscute)
Prințesa aleasă să se căsătorească cu Prințul Arghun. Marco și tovarășii săi au primit misiunea de a o însoți până la destinație, dar s-au folosit de această însărcinare ca pretext pentru a se întoarce acasă, la Veneția, de îndată ce și-au onorat obligațiile.

Italo Calvino

Choken (?- 114 î.Hr.)
Explorator chinez care a călătorit în Occident la ordinul guvernului său, cu câteva secole î.Hr. A fost cel care a mers pentru prima dată pe ruta ce avea să devină drumul mătăsii, pe care Marco Polo îl va folosi ulterior în călătoriile sale, aducând la întoarcere multe informații despre culturile occidentale.

Ennin

Xuanzang

Ibn Battuta

Magellan (1480-1521)
Marele navigator care a visat să întreprindă o lungă călătorie după ce a citit „Călătoriile lui Marco Polo". El a murit în Filipine, însă întoarcă în Europa fiind primii care au făcut înconjurul pământului.

Columb (1451-1506)
Explorator originar din Genova care a devenit celebru ca „cel care a descoperit noi ținuturi". Pe baza „Călătoriilor lui Marco Polo", Columb se aștepta să ajungă în Asia pornind într-acolo spre vest, însă a dat în schimb peste un alt continent. Este una dintre cele mai celebre personalități ale perioadei marilor descoperiri.

▲ Personalitățile din casetele pe fundal gri sunt prezentate în detaliu în acest capitol.

Scriitorul și aventurierul cu o curiozitate și o imaginație debordante

Italo Calvino (1923-1985)

La bătrânețe, Kublai Khan, împăratul mongol, l-a chemat într-o bună zi pe tânărul Marco Polo în grădinile palatului ca să stea de vorbă. „Povestește-mi mai multe despre diferite orașe", l-a rugat Kublai. Marco Polo i-a răspuns: „Să zicem că pornești călare pe un cal dinspre nord-est spre est. În următoarele trei zile, vei întâlni...". Marco i-a vorbit despre multe teme diferite, inclusiv despre amintirile sale despre diverse orașe, despre dorințele și așteptările sale în legătură cu acestea, și a ajuns până la urmă să îl informeze pe Kublai despre 55 de orașe diferite pe care le vizitase.

Unul dintre cei mai populari scriitori din secolul al XX-lea, Italo Calvino, a publicat în 1972 „Orașele invizibile", în care explorează imaginarul prin descrierea orașelor de către narator, care este chiar Marco Polo. Mai mulți autori au încercat, în trecut și în prezent, să refacă drumul lui Marco Polo, iar Calvino a fost unul dintre aceștia.

Italo Calvino s-a născut în 1923 la Santiago de Las Vegas, Cuba, dar a crescut la Sanremo, în Italia. A luptat în cel de-al Doilea Război Mondial iar pe baza experiențelor trăite atunci a scris „Cărarea cuiburilor de păianjeni", făcându-și astfel debutul ca autor de nuvele. Scrierile sale au o ușoară notă de fantastic. În 1956, a repovestit basme italiene celebre într-un stil mai modern, fiind chiar numit uneori „Grimm al Italiei".

În „Orașele invizibile", care este considerată cea mai bună scriere a sa, el explorează imaginarul pe măsură ce reconstituie itinerariul lui Marco Polo și rolul acestuia de sfătuitor al lui Kublai Khan, care devenea din ce în ce mai izolat. „Călătorii sunt mereu conștienți de cât de mici sunt ei în comparație cu lumea și, astfel, prin comparație, își dau seama cât de mare este tot restul", a declarat Calvino exprimându-și admirația pentru marele său conațional, Marco Polo, pe ale cărui urme a mers în cartea sa.

Pionierul misiunilor în Răsărit, care a ajuns în „Cipangu, ţara aurită"

Francisco Xavier (1506-1552)

În august 1549, un explorator şi misionar spaniol a condus o expediţie în Orient, ajungând până în Japonia. Numele său era Francisco Xavier şi avea misiunea de a răspândi creştinismul în „ţara aurită" despre care vorbea Marco Polo. S-a născut într-o familie nobilă dar a fost rupt de aceasta pe când era copil, din cauza războiului. La vârsta de 19 ani a mers la universitatea din Paris, unde a studiat filosofia şi a devenit cleric. În 1534 l-a întâlnit pe Ignatius Loyola la Paris şi cei doi au întemeiat ramura iezuită a bisericii creştine. Au decis apoi să călătorească pentru a răspândi ideile lor religioase.

Regele portughez Juan al III-lea i-a ordonat lui Xavier să călătorească în India, unde a petrecut şase ani într-o misiune de convertire a locuitorilor de pe continent şi din insule dimprejur. Pe vremea aceea, singurele informaţii pe care europenii le aveau despre Japonia se bazau pe relatările lui Marco Polo despre călătoriile sale şi despre zvonurile pe care le auzise cu privire la „Cipangu". Apoi, într-o bună zi, şi-a făcut apariţia un tânăr care susţinea că vine din acea ţară misterioasă. Numele său era Anjiro; fusese acuzat de crimă în ţara sa dar reuşise să scape de acolo la bordul unei corăbii portugheze. Anjiro i-a fost prezentat lui Xavier, căruia i s-a destăinuit, căindu-se pentru fapta sa. El s-a convertit la creştinism, fiind botezat în biserica din Goa. A fost primul japonez creştin. Xavier avea dorinţă arzătoare de a merge în Cipangu şi a interpretat întâlnirea neaşteptată cu Anjiro ca fiind un semn de la Dumnezeu, aşa că şi-a adunat echipajul şi a pornit spre Japonia.

„Dacă toţi japonezii sunt la fel de cunoscători ca Anjiro, atunci cu siguranţă sunt cea mai inteligentă dintre rasele orientale", a spus Xavier, care avea mari aşteptări de la călătoria sa. În 1549, a ajuns la Kagoshima, apoi a călătorit spre nord prin Hirado, Yamaguchi şi Kyoto, convertind peste 1000 de oameni la creştinism în drumul său. Călătoria sa în Japonia a contribuit nu numai la răspândirea creştinismului, ci şi la mai buna cunoaştere a acestei ţări misterioase, despre care până atunci conaţionalii săi nu ştiau decât ce relata Marco Polo în cartea sa. Ulterior a vrut să ajungă în China, însă a murit fără să fi ajuns în China continentală.

Călugărul chinez care a călătorit în Occident şi a scris „Călătorie în Occident în timpul marii dinastii Tang"

Xuanzang (602-664)

Budismul s-a răspândit în China în secolul I î.Hr. Ulterior mulţi chinezi au mers în pelerinaje în India pentru a vizita ţara în care se născuse budismul. Printre aceştia s-a numărat şi călugărul Xuanzang, care, în secolul I d.Hr., a sfidat interdicţia impusă de împăratul Tang Taizong de a călători în străinătate şi a devenit mare preot în India. Ştim despre lungile şi anevoioasele sale călătorii datorită lucrărilor publicate de discipolii săi după moartea acestuia.

Cea mai dificilă încercare a fost străbaterea deşertului având puţină apă la dispoziţie, ceea ce l-a adus de mai multe ori în pragul morţii. Nu numai că îşi luase cu el o cantitate mică de apă, dar, când se pregătea să ia o înghiţitură pe când a ajuns în regiunea Uighur, a vărsat toată apa pe care o mai avea. Chiar şi aşa, Xuanzang a reuşit apoi să străbată deşertul, care reprezentase cea mai dificilă porţiune a călătoriei lui Marco Polo, fără să bea nici un pic de apă timp de 5 zile. Când îşi pierdea voinţa de a mai continua drumul sub soarele dogoritor, rostea în mod repetat numele Zeiţei Îndurării. Începea apoi să se simtă dintr-o dată mai bine, de parcă tocmai ar fi luat o gură de apă proaspătă. Într-o noapte în timp ce se odihnea, i-a apărut în vis Budha, care l-a întrebat: „De ce nu continui? Cât de des ai de gând să te odihneşti?". Xuanzang şi-a reluat călătoria, hotărându-se că mai degrabă va muri înaintând spre vest decât să moară încercând să se întoarcă acasă. A reuşit până la urmă să ajungă în India, unde şi-a exprimat recunoştinţa faţă de Budha şi a început să studieze cu seriozitate budismul.

Xuanzang a notat tot ce a văzut şi a auzit în timpul călătoriilor sale. Ulterior, la fel ca în cazul lui Marco Polo, alţii au pus cap la cap istorisirile sale şi le-au publicat. Apoi, spre deosebire de Marco Polo care a călătorit pe Drumul mătăsii dinspre vest spre est, Xuanzang a mers spre vest, spre Europa. Relatarea sa despre acea călătorie a fost compilată şi publicată sub titlul „Călătoria spre Occident din timpul marii dinastii Tang". Povestirile sale au fost mai târziu traduse în multe limbi şi au devenit cunoscute în lumea întreagă.

Preotul sectei budiste Tendai care a călătorit în China cu mult înaintea europenilor

Ennin (794-864)

Ca preot al sectei Tendai, Ennin a publicat prima carte japoneză despre China, intitulată „Jurnalul unui pelerinaj în China în căutarea legii". Această carte, considerată a fi unul dintre cele mai importante documente despre China alături de cărțile lui Marco Polo și Xuanzang, cuprinde foarte multe informații exacte despre budism, pe care Ennin le-a obținut în timpul șederii sale de nouă ani și jumătate în China. Spre deosebire de Marco Polo care și-a dictat povestirile unei alte persoane, Ennin a scris el însuși cartea, ceea ce sporește valoarea istorică a acesteia.

Ennin s-a născut în 794 în prefectura Tochigi. Documentele descoperite indică faptul că „în timp ce un preot de la sanctuarul Daiji veghea la căpătâi, în familia Mibu s-a născut un fiu, sub un cer acoperit de niște nori purpurii ciudați". Născut într-un mediu foarte religios, Ennin a studiat budismul la o vârstă fragedă și când a împlinit 15 ani a mers la muntele Hiei, unde a devenit unul dintre cei mai mari discipoli ai sectei Tendai. În 836 a fost trimis cu misiunea de a învăța mai multe despre budism. În cea de-a treia misiune, a mers la Yangchow, unde a petrecut nouă ani și jumătate călătorind în regiune.

În timp ce se afla acolo, a mers să viziteze leagănul sectei Tendai, muntele Tendai. Neprimind permisiunea din timp, lui Ennin și însoțitorilor săi li s-a cerut să se întoarcă în Japonia. El a refuzat însă să renunțe la visul său de a descoperi calea lui Budha către virtute și adevăr, așa că a decis să continue singur drumul. După o lungă și primejdioasă călătorie într-o țară în care nu avea permisiunea să se afle, a sosit la unul dintre cele mai importante locuri pentru budism, Wutaishan. În jurnalul său, pe care-l actualiza în mod regulat, Ennin a scris despre sentimentele profunde de uimire și venerație pe care le-a resimțit la vederea acestui munte sacru. În regiunea Chang'an (denumită în prezent Xian), unde budiștii erau persecutați, a întâmpinat mari dificultăți, așa că s-a întors în Japonia. Jurnalul său este acum cunoscut lumii întregi sub forma cărții intitulate „Jurnalul unui pelerinaj în China în căutarea legii".

Ennin, care prin curajul și spiritul său aventuros a contribuit semnificativ la înțelegerea sectei Tendai, a murit în 864. Doi ani mai târziu, a fost ridicat postum la rangul de mare preot și i s-a dat numele Jikaku Daishi. Pelerinajele japonezilor în China au luat sfârșit la puțin timp după aceea, în 894.

Un Marco Polo al lumii musulmane, care și-a relatat propriile aventuri în Orient

Ibn Battuta (1304-1369)

„Chinezii se bucură de un trai sigur lipsit de temeri. Nu le-a fost frică nicio clipă că aș putea fi un pirat sau un hoț când m-au invitat în casele lor."

Ibn Battuta, care le-a spus povestea aceasta prietenilor săi din Timbuktu, s-a născut în Maroc, într-o familie căreia îi plăcea să călătorească.

În 1325, Battuta a mers în pelerinaj la Mecca, dar pe drum a devenit foarte interesat de culturile diferitelor țări, astfel încât a vizitat multe regiuni din peninsula Arabia și din alte părți ale lumii musulmane. La 70 de ani după Marco Polo, Battuta a călătorit pe mare până în Imperiul Mongol și s-a întors în Maroc în 1351. Sultanul Abu Inan i-a ordonat să își povestească experiențele, relatările sale fiind publicate într-o carte intitulată simplu „Călătoria". Aceasta aduna laolaltă toate povestirile despre peripețiile prin care trecuse de-a lungul celor 120 000 km parcurși în timpul călătoriei sale.

Cartea sa a contribuit la mai buna înțelegere nu numai a Orientului Mijlociu, ci și a Africii, și în special a regatului Mali. După secolul al XI-lea, această țară a prosperat ca urmare a comerțului cu sare și aur și a atras mulți savanți. Capitala Timbuktu era cunoscută ca „orașul de aur" și „orașul savant".

Africa, pe care mulți europeni o considerau „continentul negru", unde trăiau numai fiare și insecte, era de fapt un teritoriu foarte bogat în aur. Aflând aceasta, europenii au venit deîndată să cerceteze, dar au pierit toți pe drum fiind prinși în mijlocul unor conflicte locale. În final, francezul René Caillié a devenit primul european care a ajuns în siguranță în Timbuktu, dar la sosirea sa, în 1828, orașul era deja în ruine. Este evident că povestirile lui Battuta despre Mali nu au avut un efect la fel de mare asupra europenilor în sensul încurajării dorinței de explorare ca relatările lui Marco Polo despre călătoria sa. Cu toate acestea, nu se poate nega faptul că Battuta, prin relatările lungi și detaliate despre călătoriile sale, se numără printre cei mai importanți exploratori din acea vreme. După întoarcerea acasă, a lucrat ca funcționar guvernamental și a călătorit în Granada și Niger. Dată fiind setea sa insațiabilă de aventuri și călătorii, nu ar fi exagerat să spunem că Battuta este unul dintre adevărații urmași ai lui Marco Polo.

Interesul pentru Orient inspirat de cartea lui Marco Polo

Respinsă inițial ca o simplă fabulație, „Călătoriile lui Marco Polo" a devenit ulterior recunoscută ca un document extrem de util care a contribuit la dezvoltarea studiilor de geografie şi a deschis drumul către perioada marilor descoperiri. În ce fel a schimbat această carte istoria maritimă a Europei? În prezent, când au trecut secole întregi de la moartea lui Marco Polo, această lucrare reprezintă un document istoric de nepreţuit datorită faptului că descrie cu minuţiozitate lumea aşa cum era în vremea aceea.

Motivele din spatele laudei

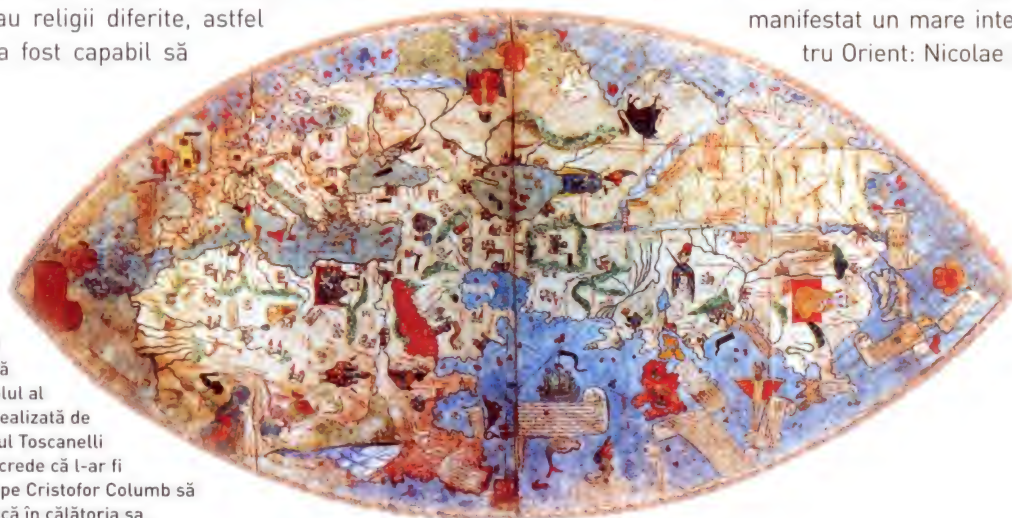
„Călătoriile lui Marco Polo", cunoscută și sub titlul „Cele mai nobile și faimoase călătorii ale lui Marco Polo" sau „Il Milione", a fost scrisă de romancierul Rusticello. Se spune că există peste o sută de manuscrise care au fost compilate în această carte. După inventarea tiparului în 1450, lucrarea a fost tradusă în multe limbi și a fost citită de foarte multă lume. Am putea spune că a fost un adevărat best-seller al secolului al XV-lea.

În acea vreme, Marco Polo nu era singurul care a călătorit în Orient. Înaintea lui, tatăl său Nicolo și unchiul său Maffeo călătoriseră deja în Imperiul Mongol și se întorseseră la Roma cu o scrisoare adresată papei. De asemenea, Nicolo a fost conducătorul celei de-a doua expediții în Mongolia, la care a luat parte Marco. Deci de ce se vorbește mereu numai de Marco și i se acordă numai lui toate meritele pentru aceste călătorii? Cel mai important motiv este că în cazul său călătoria a fost foarte bine documentată și relatările despre aceasta au fost publicate într-o singură carte. Marco nu a avut prejudecăți față de culturi sau religii diferite, astfel încât a fost capabil să facă observații relativ obiective. Desigur, e posibil să fi povestit în carte unele dintre experiențele anterioare ale tatălui său, însă oferă o relatare completă a călătoriilor sale, lăudându-se pe drept cuvânt cu o memorie uimitoare, descriind cu lux de amănunte nu numai clima și obiceiurile din diversele regiuni vizitate, ci și arhitectura și portul localnicilor, reușind astfel să recreeze atmosfera acelor locuri pentru cititor. De aceea, această operă este într-adevăr unică pentru acele timpuri.

Însă cel care a transcris istorisirile lui Marco și le-a transformat în această minunată carte a fost scriitorul Rusticello. Acesta a ordonat cronologic povestirile și le-a redactat. A folosit limba vorbită pentru a suscita un interes cât mai mare în rândul cititorilor, astfel încât contribuția sa la faima lui Marco Polo este de netăgăduit.

Misiuni creştine în Orient

În mijlocul cruciadelor ce urmăreau recucerirea Ierusalimului, a existat un papă care a manifestat un mare interes pentru Orient: Nicolae al IV-lea.

▸ Hartă maritimă din secolul al XV-lea realizată de geograful Toscanelli care se crede că l-ar fi convins pe Cristofor Columb să pornească în călătoria sa.

În această țară se găsește aur peste tot, așa că toți locuitorii dețin cantități masive de aur

În 1288, acesta a obținut informații de la prințul Arghun despre Ilhanat și Imperiul Mongol și a decis să trimită în acea regiune misionari creștini. Conducătorul acestor misiuni a fost franciscanul Monte Corbino, originar din sudul Italiei.

Cu un an înainte de întoarcerea lui Marco și a familiei sale din călătorie, în 1289, Monte Corbino a pornit spre răsărit, în calitate de emisar special al papei, iar în 1294 a ajuns în Imperiul Mongol și și-a început activitatea. A construit două biserici și a convertit aproximativ 10 000 de oameni, dar a murit înainte de a putea să se întoarcă acasă. Misiunea sa a fost aceeași ca a celor doi preoți dominicani pe care Papa Grigore al X-lea îi trimisese împreună cu Marco Polo. Aceștia însă își abandonaseră misiunea la jumătatea drumului, neapucând să promoveze creștinismul în Orient.

Ulterior, mai mulți călugări au fost trimiși să continue ceea ce începuse Corbino. Din 1316 până în 1353, fenicianul Odrick a mers în Mongolia, după care s-a întors acasă. Apoi, în 1338, Marignioli, din Florența, a pornit spre Mongolia de unde s-a întors în 1353. Ambii au fost trimiși de papă să extindă sfera de influență a creștinismului și sunt considerați a fi, într-un fel, succesori ai lui Marco Polo. Ruta pe care au călătorit călugării a fost aceeași pe care a mers acesta la întoarcerea din Mongolia. Realizările lui Marco Polo au contribuit enorm la succesul misiunilor creștine în Orient.

◄ Cartea lui Marco Polo a stârnit interesul multor navigatori. Unul dintre aceștia, Cristofor Columb, a pornit spre vest pentru a ajunge în Asia pe o nouă rută, însă a descoperit în schimb un nou continent.

▲ Prințul Henric, fiul regelui portughez Juan I. A contribuit considerabil la sporirea puterii Portugaliei creând o școală de navigație și cucerind părți din India.

Descoperirea unei noi rute

Se spune că unul dintre principalele motive ale succesului călătoriei lui Marco Polo și al celor întreprinse de călugării ce l-au urmat ulterior l-a reprezentat „pacea tătară". După prăbușirea Imperiului Mongol însă pacea tătară și-a pierdut din forță iar drumurile ce făceau legătura între Orient și Occident au devenit din ce în ce mai periculoase. Apoi, în 1453, Constantinopolul a fost cucerit de otomani, ceea ce a marcat căderea Imperiului Bizantin. Otomanii au impus taxe tuturor negustorilor care doreau să treacă prin regiune pentru a ajunge în Orientul Îndepărtat. Mai mult, multe dintre țările musulmane din Asia Centrală se dezmembrau în regiuni mai mici. Rutele comerciale ce legau Asia de Europa au devenit astfel complet impracticabile. Drept urmare, s-a ivit necesitatea găsirii unei rute diferite către Asia pentru a se putea continua comerțul.

La acest moment, povestirile lui Marco Polo începuseră deja să suscite interes în Europa. Multe dintre ele puneau mult la încercare imaginația oamenilor, așa că au fost respinse ca fiind simple fabulații, însă au stârnit interesul de ordin intelectual, științific și aventuros pentru această regiune. Europenii au început apoi să își concentreze eforturile pe găsirea unei rute maritime spre Asia.

Dezvoltarea geografiei şi a tehnologiei de navigație

Când Europa intra în perioada renascentistă în secolul al XIV-lea, busola, inventată în China în secolul al XI-lea, ajunsese deja în Occident, se pare, prin intermediul arabilor. S-au înregistrat îmbunătățiri semnificative în construirea navelor și de asemenea s-a dezvoltat enorm tehnologia de navigație. Începând din orașele Veneția și Genova, Europa a devenit treptat capabilă să întreprindă călătorii în voie pe mările lumii.

De asemenea, studiul geografiei fusese de curând desprins de sub tutela bisericii. În acea vreme, geografia nu era încă un domeniu bine studiat, astfel că era influențată de viziunea pe care o avea biserica despre lume. Se credea, de exemplu, că Europa era un continent cu formă circulară, că în centrul său se afla Ierusalimul și că era înconjurat de oceane. Regiunile nordice și nord-estice erau un fel de rai pe pământ, în timp ce zonele goale din interior reprezentau regatul lui Prestor John și alte țări mici. Conform aceleiași viziuni, continentul ar fi fost împărțit în două, Asia aflându-se în jumătatea superioară, iar Europa și Africa în cea inferioară. Cu toate că Marco Polo și contemporanii săi au făcut multe descoperiri geografice noi care contraziceau Biblia, biserica urma litera cărții sfinte întru totul. Deși „Călătoriile lui Marco Polo" era o carte destul de exactă din punct de vedere geografic, biserica a respins-o ca fiind absurdă.

Ca urmare a cruciadelor, însă, europenii au descoperit tehnici cartografice mai avansate grație arabilor, care i-au învățat să deseneze hărți precise. În 1375, regele francez Carol al V-lea a călătorit în Catalonia, în Spania, unde i-a rugat pe localnici să-i deseneze o hartă exactă a regiunii. Aceștia s-au conformat, întocmind o hartă pe baza cunoștințelor acumulate, nu pe baza ideilor pe care le avea biserica despre geografia zonei. Cam în aceeași perioadă, datorită cărții lui Marco Polo, zone din India și Asia Centrală au fost plasate corect pe hărți.

Progresele înregistrate în cartografie au sporit și

◂ Exploratorul portughez Vasco de Gama. A navigat spre Calicut, în India, fiind trimis de regele Portugaliei.

▾ Columb a făcut multe însemnări în copia pe care o avea din cartea lui Marco Polo. Povestirile lui Marco Polo i-au intensificat dorința de a călători.

◂ Pictură pliantă reprezentând o corabie portugheză sosind pe țărmul japonez.

mai mult dorința europenilor de a explora necunoscutul și i-a făcut de asemenea să-și dea seama că relatările lui Marco Polo nu erau, până la urmă, doar basme.

Prințul Henric

Portugalia și Spania au fost primele țări care au început să exploreze rutele maritime spre Asia. La acea vreme, una dintre principalele motivații ale acestor expediții periculoase pe mare era legenda lui Prestor John. Cu trecerea timpului, se ajunsese la concluzia că regatul său nu se afla în Asia, ci în Africa. Totuși, legenda a continuat să existe iar căutarea acestui regat legendar a continuat de asemenea. Prințul Henric (numit și „Navigatorul") al Portugaliei a instruit mulți navigatori, iar în 1422 a trimis un mare număr de expediții în Africa. Și el era interesat de legenda lui Prestor John. Pe lângă îndeplinirea obiectivului principal, care era extinderea rutelor comerciale cu diferite țări, navigatorii portughezi au petrecut ceva timp și în căutarea misteriosului regat.

După moartea lui Henric, regele Juan al II-lea i-a dus mai departe spiritul. Desigur, regatul lui Prestor John nu a fost descoperit niciodată, însă în 1473 Lopo Conserves a traversat Ecuatorul, iar în 1488 Bartolomeu Diaz a înconjurat Capul Bunei Speranțe. Iar apoi și-a făcut apariția genovezul Cristofor Columb.

▲ Distrugerile și crimele săvârșite de invadatori sau pirați au devenit destul de obișnuite în perioada marilor descoperiri. Cei care porneau în călătorii spre Africa și Asia nu erau întotdeauna negustori mânați de bune intenții.

Columb și Marco Polo

Columb a petrecut mult timp studiind „Călătoriile lui Marco Polo". Copia sa după cartea lui Marco Polo se găsește în prezent în orașul Sevilla, în Spania. Judecând după numeroasele însemnări mâzgălite printre rânduri și pe marginea paginilor, este evident că a consultat adeseori această carte când și-a planificat călătoria.

Columb era interesat în special de pasajul în care Polo afirmă că „în țara aceasta se găsește aur peste tot, așa că locuitorii dețin cantități masive de aur", în capitolul despre Cipangu. Se spune de asemenea că, menționând cantitatea uriașă de aur pe care se aștepta să o găsească acolo, Columb a reușit să o convingă pe Prințesa Isabella a Spaniei să îi sponsorizeze călătoria.

În august 1492, crezând că va putea ajunge în India călătorind spre vest, Santa Maria și alte două corăbii au pornit la drum, având peste 90 de membri ai echipajului la bord. Au traversat Oceanul Atlantic și au ajuns în câteva insulițe în prima lor călătorie. Apoi, în următoarele călătorii, au ajuns în diverse locuri din America Centrală și de Sud.

Ulterior, inspirat de succesul lui Columb, Vasco de Gama a călătorit în jurul Capului Bunei Speranțe și a traversat Oceanul Indian. Descoperise o nouă rută, permițând astfel Portugaliei să-și sporească simțitor volumul schimburilor comerciale cu țările asiatice. Apoi, în 1519, Ferdinand Magellan a părăsit Portugalia cu scopul de a fi primul om care să călătorească în jurul lumii. Chiar și în secolul al XIX-lea, unii exploratori au consultat cartea lui Marco Polo când au călătorit în Asia Centrală.

Cartea lui Marco Polo este foarte amănunțită și plină de originalitate. De aceea a inspirat atâția exploratori și aventurieri din generațiile următoare să își îndeplinească visele și, în același timp, să extindă căile de comunicare între țările din lumea întreagă. Cu siguranță, omenirea va mai vorbi încă multă vreme de acum înainte despre realizările remarcabile ale lui Marco Polo.

Veneția, orașul de origine al negustorilor care au inaugurat perioada marilor descoperiri. În prezent, mulți turiști se plimbă cu gondola așa cum făceau cetățenii acestui oraș în urmă cu sute de ani.

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

MARCO POLO

DeAGOSTINI